

Slovenski REPUBLIKANEC

(prej Avtonomist)

Glasilo Slovenske Republikanske Stranke kmetov in delavcev.

Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Breg št. 12. II.
Telefon 119.

Izhaja vsak petek.

Mesečna naročnina 5 Din. - Cene oglasov po dogovoru. Za večkratne oglase primeren popust. Pri malih oglasih vsaka beseda 50 par.

Št. 5.

Ljubljana, dne 30. januarja 1925.

Leto V.

Kaj hočemo?

Lastno zakonodajo na lastnih tleh vzraslega slovenskega ljudstva!

Zakaj smo in moramo biti za republiko?

Naši nasprotniki se trudijo zlasti sedaj v volilni borbi noč in dan, da bi slovenskim delavcem in kmetom dokazali, da je nam republika nepotrebna in da je za nas veliko boljše, če imamo monarhijo. Oni pravijo, da bi nas takoj požrli Lahi, Nemci in Madžari, če ne bi imeli kralja. Potem pravijo, da bi naše gospodarsko življenje bilo takoj uničeno, če bi dobili posebno slovensko republiko, ker bi bila ta na vseh straneh zaprta s carinskimi mejami in mi nobenega blaga ne bi mogli prodajati v Srbijo. Potem pravijo, da mi sploh ne bi mogli živeti brez Srbov, ker nas danes samo Srbi redijo. Kakor je tako govorjenje že na prvi pogled trapa-sto in neumno, se vendar še najdejo ljudje, ki jim verjamejo. Zato si moramo zlasti sedaj pred volitvami še enkrat poklicati v spomin vse okoliščine, ki govore za to, da moramo biti za republiko.

Centralizem.

Leta 1918. smo se vsled nepreviđenosti naših političnih voditeljev in vsled njihove prevelike »jugoslovanske« gorčnosti s staro kraljevino Srbijo ujedinili v novo »kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev«, ne da bi si bili v svoji lahko miselni dobrosrčnosti in zaupljivosti izgovorili zase le najmanjšo pravico! Vse, kar smo imeli, smo izročili Belgradu, upajoč in zanašajoč se na to, da bodo oni tam doli vladali nad nami bratsko in pravično. Mi smo priznali samo eno centralno vladno, priznali smo samo en centralni parlament, samo eno centralno upravo. Mi nismo dobili nobene druge pravice, kakor da pošiljamo v centralni parlament 26 poslancev, ki pa proti 300 drugim poslancem ne pomenijo nič in so vsi skupaj odvisni le od dobre ali slabe volje srbske večine v parlamentu. Slovenski poslanci lahko govorijo in delajo v parlamentu kar hočejo in kar jim je drago, za Slovence pa ne morejo doseči prav nič, če srbska večina noče.

Posledice centralizma.

Bridke posledice 1. 1918. nepremišljeno izvršenega ujedinjenja smo začeli kmalu čutiti pred vsem na svojih žepih. Najprej so nam krone žigosali in potem markirali. Takrat smo morali oddati eno petino svojega denarnega premoženja, ne da bi se rešila naša krona, ampak da si je pomagal na noge nekoliko šepavi srbski dinar. Potem je prišla znana zamenjava kron v dinarje v razmerju »jedan prema četiri«. Ta udarec nas je veljal na stotine milijonov našega denarja. Potem so prišli nad nas dinarski davki namesto kronskih in od tega velikanskega davčnega denarja nismo dobivali nazaj v deželo skoro nič in še danes ne dobivamo drugega nazaj, kakor znesek za uradniške plače, vse drugo ostane tam doli. Dalje so nam premetali naše fante v nezdravo Macedonijo. V šole in v javne urade so nam vrinili vse polno srbskih in turških besed, slovenščino pa stiskajo povsod ven, kjer le morejo. Za razvoj slovenske trgovine

in industrije se gospoda tam doli prav nič ne briga, tako da mora biti vedno na stotine pridnih slovenskih rok vedno brez dela. Vse pritožbe proti takim krivicam ne pomagajo nič. Mi smo pošiljali in še pošiljamo v Belgrad deputacijo za deputacijo, da bi vendar omehčali trda srca belgrajskih mogotcev za naše potrebe, toda vse je bilo in je zastoj in zaman. Mi pošljemo lahko v Belgrad sto deputacij na uro, naši poslanci lahko kričijo in vpijejo v parlamentu do hripavosti, a kljub temu se nihče tam doli za Slovence ne zmeni in vse ostane vedno pri starem.

Kako naj si pomagamo?

Ljudje, ki so spoznali na lastnih žepih, kam so nas naši slavni voditelji zapeljali 1. 1918., so začeli končno le misliti, kako bi se dal najti izhod iz te zagate. Ti ljudje so po dolgem premišljevanju prišli do sledečih spoznanj:

1. Mi Slovenci, Hrvati in Srbi nismo en narod, kakor so nam rekli 1. 1918., in zato tudi ni res, da bi morali mi imeti le en parlament in le eno centralno vladno. Kakor so Nemci in Angleži germanskega skupnega rodu, a kljub skupnemu rodu so nekaj različnega, tako je tudi z nami. Slovenci pripadamo sicer k skupnemu jugoslovanskemu deblu, zato pa nismo s Hrvati in Srbi in Bolgari vred »eno«, kakor tudi veje, ki poganjajo iz enega debla, niso ena sama veja, ampak mi Slovenci smo narod zase, Hrvatje zase in Srbi zase.

2. Če pa smo Slovenci narod zase, imamo tudi pravico do svojega lastnega, popolnega in samostojnega kulturnega in političnega življenja. Popolnoma neodvisno pa živi vsak narod lahko samo v svoji lastni državi.

3. Ker pa bi bili Slovenci sami zase majhna državnica in Hrvatje tudi majhna in Srbi tudi majhna, zato priznavamo korist združitve vseh treh narodov v eno samo državo. Toda ta skupna država ne sme biti taka, da bi nad celoto gospodaril samo Slovenec ali pa samo Srb ali pa samo Hrvat, ampak mora biti po vzoru severoameriških zedinjenih držav sestavljena tako, da bodo v svojem slovenskem koncu gospodarili Slovenci, na Hrvaškem Hrvatje, v srbskem delu Srbi, na bolgarskem koncu pa Bolgari. Mi torej ne zahtevamo in ne delamo na to, naj bi se državna skupnost razbila ali uničila, kakor nam to očitajo slovenski politični falotje, ampak delamo le na to, da se sedanja centralistična država preuredi v zvezno državo ali v federacijo (konfederacijo).

4. Zvezno državo pa si je težko zamisliti kot monarhijo. Oni del, ki bi dal dinastijo, bi vedno stremil za večjo ali manjšo nadvlado nad drugimi deli. Zato zahteva že priroda stvari, da je zvezna država urejena kot zvezna republika.

Koristi zvezne republike.

Če bi bila skupna država urejena kot zvezna republika, bi ne gospo-

darila nad vsemi javnimi zadevami le ena centralna vlada, ampak skupna centralna vlada bi odločala le v skupnih zadevah (zastop na zunaj, enoten denar, pošta itd.). Tudi kontrole nad skupnimi izdatki ne bi izvrševal samo eden, ampak vsi skupno.

Kar pa je domačega gospodarstva in domače uprave, bi gospodaril v vsaki zvezni državi samo domačin. Slovenski davek se ne bi stekal ves v eno samo skupno državno blagajno, odkoder nič več nazaj v deželo ne pride, ampak v skupno državno blagajno bi šlo le toliko, kolikor bi odpadlo skupnih stroškov na nas, vse drugo pa bi ostalo doma in o tem denarju bi odločevali mi sami. Mi bi lahko zidali s svojim denarjem svoje šole, popravljali svoje ceste, plačevali svoje uradnike in vsega tega toliko, kolikor bi mi sami spoznali za potrebno. Mi bi s svojim denarjem zidali in vzdrževali svoje bolnišnice in svoje dobrotelne zavode. Vse to bi bilo naše in o vsem tem bi odločevali mi sami v svojem deželnem zboru. To bi bilo edino pravilno, ker imamo mi Slovenci vsled svojega zgodovinskega razvoja in vsled svojega podnebja itd. drugačne kulturne in politične potrebe kakor jih imajo Hrvatje ali pa Srbi. Če bi bila država tako urejena, kakor smo ravnokar povedali, nam ne bi bilo treba za vsako figo hoditi moledovat v Belgrad, ampak bi odločevali o svojih domačih zadevah mi sami.

Carinske meje.

Kdor je vse to pazljivo prebral in preudaril, bo tudi spoznal vso smešnost strašila, da bi bili Slovenci zaprti od vseh strani s carinsko mejo. Ali so posamezne države, ki

tvorijo veliko severoameriško unijo, med seboj zaprte s carino? Ali ne pošiljajo blaga iz San Franciska v New York brez carine preko 10 držav ali še več držav, ki pripadajo uniji? Zakaj bi torej pri nas moralo biti drugače?

Lahi nas bodo!

Naj odgovorimo še na eno strašilo, da nas bodo namreč Lahi ali Nemci požrli, če bi imeli zvezno republiko. Gospodje, ali zvezna republika ne bo skupna država? Ali švicarski kantoni niso skupna država, čeprav tvorijo zvezno republiko? In glejte: V Švici žive v zvezni republiki trije veliki narodi, francoski, nemški in laški, pa Švice še do danes ni požrl ne Neme, ne Francoz in ne Lah! Zakaj bi torej ravno nas. In če bi nam Lahi ravno hoteli lepega dne napovedati kakšno vojsko: Ali mislite res, da se nas bodo bali, če bomo imeli monarha? Tudi v Avstriji je vladal cesar, in tudi v Nemčiji je vladal cesar, pa se francoska republika 1. 1914. ni prav nič ženirala obema skupaj napovedati vojno!

Sklep.

Dragi slovenski kmetje in delavci! Premislite in preudarite sami s svojo pametjo, če imamo mi prav ali ne. In če imamo prav, potem se tudi vi odločite za zvezno republiko in pomagajte sami, da se ta ideja enkrat tudi uresniči, kajti sicer nas bo centralizem zadušil. Da pa se to ne zgodi, zato morate skrbeti vi sami in prav znatno boste pomagali samim sebi in svojim potomcem, če boste 8. februarja glasovali na Štajerskem za DRUGO, na Kranjskem pa za ČETRTO škrinjico! Odločite se in glasujte za zvezno državo in za republiko!

Vsem volilcem na štajerskem!

Na Štajerskem, to je v mariborsko-celjskem volilnem okrožju, je postavljenih 14, reci štirinajst volilnih škrinjic. Vprašanje je torej, za katero škrinjico naj se ljudje odločijo.

Na največji boben tolčejo na Štajerskem vladni ljudje, ki so vsi skupaj monarhisti. Kdor pa je monarhist, je tudi za večne vojske, ker monarhija brez militarizma ni nič. Takih ljudi pa štajerski volilci ne bodo volili.

Štajerski volilci so že toliko pametni, da dobro vedo, da je treba plačevati davek. Vedo pa tudi, da mora davčni denar prihajati zopet nazaj v deželo, da se z njim kaj naredi, da se popravijo ceste, da se zidajo javna poslopja, da se skrbi za bolnike in za reveže. Ali prihaja davčni denar nazaj v deželo? Ne prihaja!

Štajerski volilci dobro vedo, kdo je bil doslej že vse na vladi. Vladali so že demokratije. A kaj so naredili za ljudstvo? Prav nič!

Štajerski volilci dobro vedo, da so bili na vladi že tudi zastopniki Slovenske ljudske stranke. V zadnji vladi so imeli celo štiri ministre. A kaj so naredili? Prav nič! Obljubovali so res mnogo, toda dejanj ni nikjer, dejanj!

Štajerski volilci dobro vedo, da so bili na vladi že tudi socialisti. Človek bi mislil, da so ti gospodje

vsaj za delavstvo kaj naredili. A kaj so naredili? Prav nič! Le vprašajte delavce!

Štajerski volilci dobro vedo, da so še danes na vladi srbski radikalci. A kaj delajo ti? V družbi z demokratiji zapirajo politične svoje nasprotnike, ljudem pobirajo časopise in jim jemljejo vsako politično svobodo. To delajo, ker drugega ne znajo. Ali more pošten človek glasovati za take ljudi?

Štajerski volilci dobro vedo, da so bili na vladi tudi samostojni kmetje. Ti so obljubovali ljudem še več kakor je obljubovala Slovenska ljudska stranka. A kaj so naredili? Prav nič!

To so stvari, ki so resnične in ki jih štajerski volilci prav dobro vedo. Zato so pa začeli štajerski volilci vsem takim obljubarjem obračati hrbet in prav imajo! Velika večina štajerskih volilcev je spoznala politične spekulante do dna in se noče dati več farbat. Obrnili pa so se k tisti stranki, ki se ljudem ni nikdar lagala in jim tudi ni nikoli nič obljubovala, ker pošten človek ne obljubi nič, česar ne more izpolniti, in ta stranka je republikanska stranka!

Štajerski volilci radi berejo. Oni ne berejo samo enega lista, ampak berejo vse, kar je tudi popolnoma prav. Da se resnica prav spozna, je treba slišati oba zvona, pravi pregovor. Iz vseh časopisov, ki jih šta-

nerski volilec berejo, pa spoznavajo dan za dnem bolj same politične lumparije, ki jih danes razne politične stranke mečejo druga drugi v obraz. Teh lopovščin so pa štajerski volileci siti do grla in zato bodo volili 8. februarja republikansko!

Tako bodo volili že zato, ker vedo, da je Radić zaprt, da je naš kandidat Roman Bende zaprt in

naš kandidat Kunej zaprt. Če bi bili ti ljudje politični lumpje, bi gotovo ne bili zaprti!

Štajerski volileci pa hočejo voliti poštene in odločne in samozvestne ljudi in zato bodo volili dne 8. februarja republikansko in bodo metali svoje kroglice v DRUGO škrinjico! Vse druge škrinjice so od muh!

Vsem volilecem na Kranjskem!

Vseh volilnih škrinjic na Kranjskem je devet. To število bi utegnili marsikoga motiti, da se bo težko odločil, kam bi vrgel svojo volilno kroglico.

Kdor bo pa stvar dobro premislil, za tega odločitev ne bo težka. Le pogledimo, kdo se vse poteguje za naše glasove.

Največ shodov in največ agitatorjev imata na Kranjskem na razpolago dr. Korošec in dr. Žerjav. Prvi je voditelj Slovenske ljudske stranke, drugi pa je voditelj sedanjih vladinovev v Sloveniji.

Kaj pomenita za nas ta dva gospoda? Za nas ne pomenita nič, ker sta oba odločna monarhista. Kakšni pa so ti gospodje med seboj, se lahko prepriča vsak sam, če bere »Jutro« in »Slovenca«. V »Slovenca« so popisani vladinoveci, kakoršni so, v »Jutru« pa Slovenska ljudska stranka, kakoršna je. Eden je grši kakor drugi in težko je povedati, kdo nosi več grehov na svojem hrbtu. Kdor ne verjame, naj gre na shode in naj posluša različne govornike, pa bo zvedel in slišal dovolj. Pri zadnjih volitvah so obljubovali vsi brez izjeme, kar so le mogli, držal pa ni svoje besede ne eden, ne drugi. Taki močje pa niso močje. Mož drži, kar obljubi, ali pa raje nič ne obljubi. Zato volileci na Kranjskem takih mož ne bodo volili. Danes so jih siti, ker jih že poznajo.

Tudi samostojni kmetje niso nič boljši. Ti sploh niso več domača slovenska stranka, ampak so obesek srbskih zemljoradnikov. Kaj pa ti pri nas na Kranjskem iščejo, tega niti sam g. Pucelj ne more povedati!

Med nami lazijo tudi razni socialisti in komunisti. Ljudje, ki da-

nes pravijo, da »vodijo« slovenske delavce, jih pa ne vodijo, ampak jih zapeljujejo in farbajo! O teh stvarih smo v našem listu že dovolj pisali in zato starih stvari ne bomo ponavljali. Sicer se pa slovenskim delavcem že dovolj odpirajo oči.

Ali naj dalje govorimo še o g. Murnu iz Kandije? Ta bi rad dobil koncesijo za gostilno. Zakaj je ne kupi in pošteno plača?

Vsi ti ljudje hodijo med nami in lovijo naše glasove. Obljubujejo po svoji stari navadi vse, mogoče, enemu koncesijo za gostilno, drugemu novo cesto, 100 metrov široko, ki bo peljala prav do hišnih vrat tega ali onega gospodarja, pa na vagone banaškega in dalmatinskega vina, pa nove hlače, pa nov oltar, pa revolucijo, ki jo noče nikdar biti. Vse obljubujejo, držali pa ne bodo nobene obljube, kakor je še niso nikoli.

Vseh teh farbarij in sleparij in lumparij so pa kranjski volileci danes siti. Kranjski volileci hodijo na vse shode, povsod mirno poslušajo, kako jih razni ljudje farbajo, povsod in vedno pa pravijo: **Vi nas ne boste več! Mi smo vas in vaših obljub siti do grla!**

Kjerkoli pa prideta dva moža skupaj, da se kaj pomenita, sta danes oba ene misli, da bosta volila republikansko!

Tako je tudi prav! Kranjski volileci ne bomo volili monarhistov in od njih plačanih pomagačev, ampak bomo metali svoje kroglice samo v ČETRTO škrinjico, kjer ni nobenih praznih besed in še bolj praznih obljub, ampak poštenje in resnost. To bomo volili! Naša kranjska je ČETRTO in nobena druga!

K Žerjavovem shodu v škofji Loki.

Preteklo nedeljo dopoldne je imel g. dr. Žerjav shod v Škofji Loki. Zbralo se je mnogo poslušalcev, večina pristašev drugih strank seveda. Njegov govor so pogostoma prekinjali medklici, vsled česar se je pritoževal nad surovostjo »najetih klerikalnih backov«.

Po dr. Žerjavovem govoru sem se oglasil podpisani k besedi. Omejiti se hočem le na Žerjavov odgovor na moje besede. Ker ga med govorom nisem hotel prekinjati, po govoru je bil pa shod brez formalne zaključitve po predsedniku takoj zaključen, zato odgovarjam na kratko tukaj.

G. dr. Žerjav mi očita, da ne poznam ustave, ker sem trdil, da samoupravne skupščine, ki jih predvideva ustava, niso nobene resnične samouprave, ker jih kontrolira od centralne vlade postavljeni veliki župan, ki lahko zakliče svoj veto. On pravi, da skupščina lahko sklepa o stvareh, za katere ni treba niti sankcije vladarja in da veliki župan lahko le nasprotuje sklepom, o katerih misli, da niso v skladu z državnim zakonom. Upravno sodišče pa uredi potem to zadevo. G. dr. Žerjav naš z zavijanjem ne bo prepričal, da so to res idealne samouprave, ker ravno ti zakoni omejujejo količino svobodnejše udeležitve v večini preprih in tozbah z velikim županom glede kompetence. Odločno odklanjam z usiljeno ustavo nam dovoljene samouprave. Zahtevam lastno zakonodajno skupščino brez policajev.

Kar se med civiliziranimi ljudmi imenuje teror, imenuje g. dr. Žerjav vzpostavitev reda in miru.

Zaradi reda in miru je treba zapirati Hrvate, ustavljati in zaplenjati časopise, prepovedovati in s silo zabranjevati shode itd. Človeku pohajajo besede pri vseh teh lumparijah. Pravite država ni več mogla gledati protidržavne agitacije. Kdo pa je država? Morda Vi, Pašić in Pribečević? Izmislili ste si boljševisko nevarnost, da bi opravičili s tem svoje temno početje. Obenem pa z cinizmom pridigujete o svobodi in demokraciji ter tožite o demagogiji, ki, da je zapeljala Slovence in Hrvate. Ko je bil govor o terorju, je g. dr. Žerjav omenil žalostne dogodke na Zaloški cesti v Ljubljani pod vladjo g. dr. Brejca. Ne vem kaj naj imajo ti dogodki opraviti z današnjimi, vem pa toliko, da če se je tresel takrat dr. Brejce, se je tresel še bolj dr. Žerjav. S tem se ne da oprati sedanje vladno dejanje.

Ker sem jaz navedel kot glavni vzrok padca Davidovičeve vlade korupcijo, ste napeljali na Sušnikove vozne liste, s katerimi naj bi Zadružna zveza zaslužila 2 milijona dinarjev. Pravite, da je pač smola, če klerikalec vpijejo o korupciji, potem se jih pa ravno pri njej zasači. S tem ne izbrišete dejstva, da je korupcija zrušila Davidovičovo večinsko vladjo. Vam, ki ste minister in čeprav samo minister brez ljudskega mandata, bi moralo biti znano, da je Davidovičeva vlada izdelala zakonski načrt za preganjanje korupcije. Obtožila je štiri bivše ministre, ki so izrabljali svoj položaj in obtožni material predložila narodni skupščini. Ni bil slučaj, da je vlada morala iti tik pred zasedanjem skupščine, ko bi se imel sprejeti protikorup-

cijski zakon in preiskovati grehi obtoženih. Zato je bedasto če vprašujete, kaj je napravila prejšnja vlada proti korupciji. Če pa smatrate, da so tudi klerikalec kaj zaskrbeli, boste imeli tudi priliko krivce obtožiti in dokazati jim in če so res krivi, gotovo ne bodo ušli kazni!

V ostalem pa g. dr. Žerjav tako pridno preganja po shodih kleri-

kalnega zmaja z napadi na celokupno duhovščino, da bi mu bila gotovo zasigurana zmagaja pri volitvah, če bi bilo njegovih »kostrunov« petkrat toliko, kot je »klerikalnih backov«. Mi pa, ki smo že siti take demokracije, bomo s kroglico v roki 8. februarja protestirali s tem, da bomo volili — republikansko.

J. Kavčič.

Volilni shodi g. dr. Korošca.

SLS in njen voditelj pridno prirejata shode po deželi. Hočemo si malo ogledati en volilni govor g. dr. Korošca na nekem shodu.

Začne z g. Radićem, ki ga mimogredé malo okrea s strahopetcem, s človekom, ki veliko govori, je in pije. Pravi, kako so mu Angleži nasvetovali pot v Belgrad in izdelali z njim načrt preureditve naše države. Ta načrt bi imel on (dr. Korošec) pokazati kralju. Prva točka v njem se glasi: Država je monarhija z dinastijo Karadorđevićev... S tem hoče dr. Korošec pokazati republikanstvo g. Radića v drugi luči. Govori o njegovi poti v Rusijo in o komunistični in kmetijski internacionali, ki se nikakor ne smeta identificirati. Dalje je govor o situaciji, ki je nastala v Zagrebu po aretaciji vodstva HRSS. Pravi, da je doli nastala vsled tega zmeda in da so vsi izgubili glavo. Še-le on, da je prišel, jih bodril in končno pripravil do tega, da so ukrenili še vse potrebno za volitve. Menda leži v tem malo preveč samohvale. Hrvati so se že preje organizirali brez g. dr. Korošca in so gotovo tudi sedaj brez njegovega opravili. Pri tej priliki pripominimo, da se Hrvatje tudi niso od dr. Korošca naučili avtonomistične politike, pač pa so oni naučili g. dr. Korošca. On je bil po prevratu centralist, oni pa že takrat federalisti. Jasno je tudi, da Hrvatje ne potrebujejo dr. Korošca, pač pa dr. Korošec potrebuje Hrvate. Torej naj g. minister n. r. ne kaže preveč nase, češ, pogledjte kako Hrvate učim.

Potem navaja g. dr. Korošec kot glavni vzrok padca Davidovičeve vlade porodično korupcijo. Ne upa si pa povedati, kje je dobila korupcija z vzpostavitvijo sedanje vlade takozvane »najvišjo sankcijo«. Slovenstva se dr. Korošec tudi kar cedi. Pravi, da še le sedaj po vojski znamo ceniti svojo milo domovino Slovenijo, slovenski jezik in vse kar nam je domačega. Pred leti je bilo drugače, kaj ne g. dr. Korošec? Pod pritiskom razmer pa veste zopet ceniti vse, kar nam je Slovincem milo in drago. Da ja ne boste rekli, da tudi v tem oziru prednjačite Hrvatom!

In še nekaj. G. dr. Korošec v celem svojem govoru ni omenil republikanskega pokreta, razen kot

gori omenjeno pri g. Radiću, kjer je hotel pokazati na Radićevo namišljeno republikanstvo. Republikanski pokret v naši državi pa je tolik, da bi ga dr. Korošec nikdar ne smel prezreti. Seveda to monarhistu dr. Korošcu dela pregla-vico. Njegov lepo razvit in zglašen govor naj bi omamili poslušalce, da bi pozabili na republikanstvo. Toda motite se g. dr. Korošec. Če ne vidijo vsi tega, vidijo nekateri. Danes ne gre samo za samoodlobo naroda, temveč gre predvsem tudi za dve stvari, za monarhijo ali za republiko. Vodstvo SLS pa tega neče slišati. Zvijajo se na vse načine. Tu pravijo, da so bolj republikanski kot Radić sam in HRSS, drugod zopet, da mi nismo še zreli za republiko itd. Poštene, jasne in določne izjave pa ne dobite od njih. Govore, da bodo že v pravem času to maglašali. Seveda to bo takrat, ko bodo glavno delo že drugi opravili, sedaj je še malo nevarno, kakemu gospodu se zna pripeti zaradi tega kaka neprijetnost. Potem bodo pa kazali na se rekoč, pogledjte, mi smo to dosegli z mirnim in tihim delom brez kričanja. Torej gospodje z odkrito besedo na dan.

Slovenci pa vemo kje je danes naše mesto. Moderna in resnična demokracija kliče po republikanski obliki vladavine, še posebej nas pa silijo k temu razmere v naši državi. Z brati Hrvati si bomo znali legalnim potom izvojevati naše pravice.

Zavedni in odločni republikanci, pojdite 8. februarja vsi na volišče. Naša škrinjica na Kranjskem je četrta, na Štajerskem druga. Republikanci bomo volili odločno republikansko! (Op. uredn. K trditvi g. dr. Korošca, da je bil on naprosen, pokazati kralju načrt o novi ureditvi naše države, kakor sta si ga zamislila g. št. Radić in minister angleške delavske vlade Henderson, ni točna. On ni bil za to naprosen, zlasti ne, ker ne pozna niti slovenskega dodatka k tistemu načrtu, ki ga je bivši angleški ministrski predsednik Mac Donald delil med tozadevne uradne spise angleškega zunanjega urada, pa tudi poznejših korektur dotičnega načrta ne).

Kaj nam pišejo kmetje?

Iz Rogaške Slatine nam piše ubog bajtar: Gospod urednik! Prosim Vas, da objavite tudi mojih par vrstic. Mislim, da ne bodo odveč, posebno ne sedaj, ko nam razni časniki dan na dan trobijo, v kakšni nevarnosti da je država, če ne bomo 8. februarja metali svojih kroglic v njihove trebuhe.

Jaz vas vprašam, dragi kmetje: Ali ne veste za tiste stare dolgove, ki so jih napravili radikali v Srbiji pri francoski in pri angleški državi? Od teh dolgov še obresti niso plačali. Ali hočeš sedaj ti, slovenski kmet in delavec, vse to plačati? Srbi ne morejo tega plačati ali pa nočejo, češ bodo že Hrvatje in Kranjci in Štajerci plačali! Če ne bomo plačali 8. februarja s kroglicami, bomo plačevali pozneje s cekini, nam bo pa želodec krulil.

Zbudi se torej, slovenski kmet in delavec, in ne ostani doma 8. februarja! Država ni v nevarnosti, ampak tista gospoda, ki živi od naših žuljev. Zakaj tudi mi ne bi imeli takih pravic kakor jih ima gospoda? Nas sleparijo kar navzkriž, zato pa

moramo mi s sleparji 8. februarja obračunati.

Tudi vam ženam in dekletom povem, da so volitve tudi za vas velikega pomena in zato dajte svojim možem in fantom 8. februarja za spomin na Štajerskem DRUGO, na Kranjskem pa ČETRTO škrinjico!

Ali se ne spominjate, ve žene in matere, koliko prošelj ste že morale napisati za svoje možje in sinove, ki so bili ali pa so še pri vojakihi? Ali se spominjate, koliko vaših bridkih solz je bilo uslišanih? Ali se spominjate, koliko denarja ste zmetali za štempelne skozi okno zastonj?

Sedaj je prišel vaš čas, da obračunate z onimi, ki nimajo sreča za vaše solze in za vaše trpljenje! Še vsaka žival brani svoje mlade in zato boste tudi ve povedale svojim možem in fantom, koga naj volijo 8. februarja! Povejte njim vsem, da naj se odločijo za republiko, ki nam ne bo vzela ne Boga in in Cerkve, dala nam bo pa take šole kakor jih mi hočemo.

Republikanci na Štajerskem!

Republikanci na Kranjskem!

Vaša škrinjica na Štajerskem je edino le

2.

To je škrinjica

Slov. republikanske stranke kmetov in delavcev.

Vaša škrinjica na Kranjskem je edino le

4.

To je škrinjica

Slov. republikanske stranke kmetov in delavcev.

Starši! Ali niste že na lastni koži občutili, kaj se morajo naši otroci učiti? Čemu bo našim otrokom cirilica? To hoče le tisti blaženi centralizem, ki nas guli do kosti. Zato pa bomo 8. februarja vsi glasovali

za DRUGO škrinjico na Štajerskem, na Kranjskem pa glasujte za ČETRTO, da bomo tudi mi enkrat prišli do svojih pravic! — Z republikanskim pozdravom Vaš (sledí podpis).

Dnevne vesti.

Nezakonitosti z razveljavljanjem občinskih mandatov. Republikansko politično prepričanje ni nikjer v obstoječih zakonih prepovedano. Kakor je dovoljeno državljanom, da smejo po svojem političnem prepričanju biti klerikaleci, demokrati, radikali in podobno, tako je dovoljeno vsakemu državljanu tudi to, da sme biti republikanec. Večina največjih in najbolj naprednih narodov sveta je že republikanska. Torej sme biti tudi pri nas vsak državljan če hoče, politično republikanec. Državne postavbe stavljajo pri tem samo en pogoj, namreč ta, da ne sme nihče poskušati doseči svoj politični cilj z nasilnimi sredstvi, ampak samo v mejah obstoječih zakonov. Mi vedno povdarjamo svojo miroljubnost in voljo, stremiti in delati za svoj cilj le v okviru zakonov. Tega se strogo držimo. Kljub temu pa naše oblastnije republikance šikanirajo. Sedaj so se spravile na to, da odstavljajo pravično izvoljene župane in občinske odbornike samo zato, ker so po svojem političnem prepričanju republikanci. **To je nezakonito, nepostavna.** Med drugimi je okrajno glavarstvo zadnje dni razveljavilo obč. mandat našemu kandidatu za okraja Ormož in Šmarje, g. Rojsa, ki je dolgoletni član obč. odbora v Ormožu. Tu se vidi, kdo krši veljavne zakone!

Tov. Jos. Kunej je bil te dni iz zapora izpuščen, v katerem je sedel po nedolžnem celih 14 dni. Oblast ni našla prav ničesar, zaradi česar bi ga mogla obtožiti in ga je morala končno izpustiti. Tako se pri nas nedolžne ljudi lovi in zapira kakor vrabce. Samo na Turškem je bilo časih kaj takšnega mogoče, pri nas se pa s takimi nezakonitostmi šele začneja. Na Turškem je to že odpravljeno, ker je Turčija danes že davno republika.

Podivjane politične metode. Umirajoča samostojna kmetijska stranka se je začela posluževati prav ogabnih metod. Ne samo, da v svojih listih in brošurah laže o posameznih nasprotnikih, temveč se poslužuje tudi razbijačev in izzivačev najostudnejše sorte. Tako je med drugimi številnimi volilnimi shodi zadnjo nedeljo priredila naša SRS javni shod tudi na Raki. Na shod so prišli številni resni možje in fantje in tudi precej žen in deklet. Shod se je začel mirno in v redu kot vsi naši shodi. Toda kandidat samostojnežev na Raki, g. »graščak« Drnovšek, je poslal na naš shod svojega sina, da izziva. Ta mladi gospod je prišel v spremstvu dveh popolnoma pijanih fantičkov, ki sta na Raki na tako slabem glasu, da se jih izogiba vsak dostojen človek. Njunih klicev ne moremo zabeležiti, ker tako surovo in svinjsko

govore samo najslabše počestne barabe. Zene sta n. pr. imenovala le k... in tako je tem primojkšen-dušarjem brizgalo samo blato iz ust. Končno sta grozila še z gorjčami. Barabci bi lahko pretepli, toda vsi navzoči so obdržali mirno kri, ker si nihče ne mara mazati rok s takšnimi izmečki. Shod se je vseeno vršil in izvršil do konca in »samostojnež« Drnovšek, je z nastopom takšne družbe izgubil še tisto malo pristašev, ki jih je morda imel doslej. Ljudstvo se je s studom obračalo od četvorice popolnoma pijanih pobalinov, ki še volilec niso. Prepričani smo, če bi se jih kdo dotaknil, da bi ti ljudje bili proglašeni za prave »državotvorce«, vsi drugi pa za hujskače. Ko dožene imena teh dveh žalostnih figur, bomo dali priliko sodišču, da jih nekoliko pripre zaradi javnega nasilstva.

Iz Medjimurja nam pišejo: »Oblast je ustavila tu protirežimovski list »Medjimurski Hrvat«, ki je izhajal tedensko v Čakovcu. Stori la je to samo zaradi tega, da omogoči izvolitev ministra dr. Krizmana, samostojnega demokrata. Toda dr. Krizman kljub temu ne bo izvoljen. V Medjimurju se vrše vsakovrstna nasilja; kmetom-opozicijonalcem se odvzema zemlja agrarne reforme, a ljudem, ki so za sedanjo vlado, se brezplačno nakazuje les, vsako noč pa teče za pokorne volilce vino po gotovih gostilnah, a denar razmetujejo vladni ljudje kot bi bil plevel. Kleti starega gradu Petra Zrinskega v Čakovcu, ki so se v 16. stoletju rabile kot ječe, so zopet prišle do svoje nekdanje slave, kajti v nje se zapirajo ljudje trumoma. Zapira se staro in mlado brez vsake krivde. Med nasilniki so zlasti domači ljudje in sicer: Poverjenik za Medjimurje, bivši duhovnik Zganec, dr. Novak, okrajni pristav Glovence, okrajni živinozdravnik Vi dec in agrarni pristav, bivši duhovnik Šafarič. Pred 14 dnevi je bilo v Medjimurju proglašeno obsedno stanje, ki grozi vsakemu »grešniku« z 20 letnim zaporom ali pa z večali. Ljudstvo je kljub vsemu popolnoma mirno in čaka na volilni dan zavestno. Ljudstvo misli, da ima pri tem svoje prste vmes tudi veliki župan mariborski g. Pirkmajer, ker se razteza njegova oblast tudi na Medjimurje. Če je to res, potem se g. Pirkmajerju zahvaljujemo kot bratu Slovencev za te »dobrote«. V slovenskih listih je stalo, da so se pri Tomu Fištarču v Sv. Jurju na bregu naše puške in municija. To je bojda potrdil g. Pirkmajer sam. To seveda ni res, kajti tista dva orožnika, ki sta pri omenjenem izvršila hišno preiskavo nista našla tam ne puške ne municije, še slabega časopisa nobene-

ga ne. Naj g. Pirkmajer nikar ne misli, da nasilstva v Medjimurju potrebujejo še njegove pomoči. Lahko bi vedel tudi, da po zakonu aktivnemu državnemu uradniku, politična agitacija ni dovoljena. No, ljudstvo v Medjimurju bo mirno in hrabro preneslo tudi današnji čas. Prosimo samo, da naj bi slovenski uradniki z enostranskim postopanjem ne zamrzili še dobrega razmerja med Slovenci in Hrvati!

Se imamo slovenske duhovnike! »Slovenski Narod« je objavil dne 23. t. m. sledeče poročilo z Gorenjskega: »Ako sodimo po tem, kdo je naročen na list »Republikanec«, je naša duhovščina večinoma v republikanskem taboru. Nikjer nima ta list tako zvestih naročnikov kot po naših župniščih. Malodane vsak duhovnik ga ima, ne manjka ga pa gotovo ne tam, kjer bivajo župniki in kaplani, ki so strupeni sovražniki naše države. Namen posvečuje sredstva in po tem geslu se velika večina naših duhovnikov ravna. Vsako sredstvo je dobro, samo da se škoduje od njih tako sovraženi državi in spravi ob dobro ime vladarska hiša. Nekdaj so bili ti ljudje najudanejši monarhisti, največji sovražniki vsake drugačne državne oblike, danes so največji in najbolj vneti republikanci, dasi tega na zunaj ne kažejo preočito. Tem ljudem, ki se sedaj tako lahkomišelnostno igrajo z ognjem, bi privoščili, da bi jih spravila k pameti — sovjetska republika! Republikanci bi napravili z njimi kratek proces, to nas uči francoska in sedaj ruska revolucija. Brzjavni drogi bi se kar šibili pod težkim bremenom. Republikanci bi namreč duhovnike enostavno obešali (podčrtal »Narod«, op. ur.). — Po vseh znakih sodeč tega »pisma« uredništvo »Naroda« ni dobilo z Gorenjskega, ker take gorostasne oslarije tudi največji gorenjski hribovec ne bi bil mogel napisati, ampak so to traparijo pogruntali pri »Narodu« sami. Res je pač, da ima »Republikanec« tudi med gg. duhovniki nekaj zvestih naročnikov in tem gospodom vsa čast, ker uvidevajo, da gre tok časa za republiko, oni pa kot dobri in zvesti Slovenci mislijo in čutijo tako kakor misli in čuti že danes ogromna večina slovenskega ljudstva, namreč republikansko, čeprav se mnogi ljudje popolnoma brez vzroka še mnogo preveč boje svoje republikansko mišljenje javno pokazati! Republikansko misleči duhovniki med Slovenci zaslužijo vso čast, in mi ne dvomimo, da bodo počasi tudi gg. duhovniki stopili javno v naše republikanske vrste. To zahteva njihov lastni interes, ker nima smisla, da bi gg. duhovniki drugače mislili kakor misli ogromna večina Slovencev. Kar se pa »obešanja« tiče, bodi pa »Narodovemu« kozletu povedano, da republikanci duhovnikov ne bodo obešali, ampak samo tiste osle, ki danes še »Narod« berejo.

»Strupene sovražnike države« imenuje »Narod« tiste slovenske duhovnike, ki so republikanci in ki so naročeni na »Republikanec«. Po »Narodu« je »strupen sovražnik države« tudi Masaryk, ki ni samo republikanec, ampak celo prezident češke republike. Tudi gospod Coolidge (reci: Kúlidž) je »strupen sovražnik države«, ker ni samo republikanec, ampak celo prezident velike ameriške zvezne republike. Sploh so vsi prezidenti in ministrski predsedniki v vseh republikah sami »strupeni sovražniki države«! Sploh se bodo po prihodnji vojski vse republike po vsem svetu sesule v prah in pepel, na republikanske razvaline pa bodo postavili slovenski narodovski kozleti same cesarske in kraljevske trone. Po »Narodu« namreč noben Slovenec ne sme biti samostojno misleč državljan, ampak mora imeti vedno pred seboj kakšno r..., pred katero kleči in jo liže. Kolikor večja je ta r..., toliko rajše jo »Narod« liže.

Kdo je Murn? »Kmetijski list«, glasilo g. Puelja, piše o gospodu Murnu iz Kandije dne 20. t. m. tako: »Kdo je Murn? Bil je prvo pristaš

SKS. Zahajal je precej v strankino pisarno, a vsakokrat je prišel s prošnjo, naj se mu preskrbi vagonov za drva in lesno kupčijo. Zahteval je, da mu stranka pomaga, da bo bogatel na škodo drugih! Nikdar ni prišel s kakim predlogom, kako se naj pomaga vsem, pač pa vedno, kako se naj pomaga njemu samemu! Ker mu stranka vagonov ni mogla dati, je postal Murn s stranko nezadovoljen; iz stranke pa je izstopil, ko je sezidal novo hišo v Kandiji in mu nismo mogli dati koncesije za gostilno. »Ali meni gostilno, ali pa jaz iz SKS« — to je bil njegov ultimatum. Ker gostilne ni dobil, je šel iz stranke in iskal nove družine. Našel jo je pri Prepeluhu (ni res, op. ur.). Ker pri Prepeluhu ni dobil nosilstva liste (ker se za republikansko stvar nikdar ni brigal, ga nobena republikanska organizacija ni poznala in ga tudi ni mogla predlagati za kandidata, op. ur.), je ustanovil novo »republikansko« stranko in pri tej »stranki« (ki je v sredi votla, okoli kraja je pa nič ni), je Murn dosegel, kar je želel: On je nosilec liste. Sedaj pa naj ljudstvo pomaga Murnu do gostilne, z a to se gre! Ali ne bi bilo žalostno, če se najde kak človek, ki bi nasedel takemu »gostilna-republikancu« kot je Murn? Upamo, da takih ni in da bo po 8. februarja tudi konec Murnovega »republikanstva«... Za vodstvo države je treba mož, ki pozna jo kmetске in ljudske potrebe, če ima država take može na krmilu, potem lahko računa na boljšo bodočnost. Zato ljudi, ki se igrajo z ljudskim blagostanjem, kakor Murn, lepo poženite iz svojih hiš. Predno pa to storite, mu dajte še kak dober nauk, kako se dobi gostilno tudi brez nove stranke.« — Tako piše o gospodu iz Kandije Murnu »Kmetijski list«, ki ga kot svojega bivšega pristaša gotovo jako dobro pozna. Mi s svoje strani smo pa prepričani, da se na Murnove limanice zlasti na Dolenjskem prav nihče ne bo vsedel, ker ga itak cela dolenjska plat predobro pozna kot neresnega človeka, ki bi rad živel brez dela na stroške ljudstva, ampak cela Dolenjska in cela Belokrajina in vsa Kranjska bo metala svoje kroglice samo v ČETRTO škrinjico, ki so si jo postavili republikanski zaupniki sami.

Kdo plačuje za gospoda Murna iz Kandije. Gospod Murn iz Kandije, »republikanski« kandidat za pridobitev gostilne, je znan po tem, da mu denar ne gre rad izpod palca. Zato tudi ni verjetno, da bi on stroške za svojo agitacijo in za svoj listič plačeval iz svojega žepa, ampak vse plačuje zanj nekdo drugi, in sicer tisti, ki bi rad videl, da bi se številni republikanski glasovi na Dolenjskem razcepili tako, da ne bi dobil zadostnega števila glasov niti g. Prepeluh niti g. Murn, ampak da bi bil izvoljen nekdo tretji, ki sploh ni republikanec! To špekulacijo pa bodo zavedni republikanski volilci na Dolenjskem in sploh na Kranjskem preprečili tako, da bodo vrgli svoje republikanske kroglice vsi brez izjeme v ČETRTO škrinjico in se ne bodo prav nič ozirali na srčno željo g. Murna po novi gostilniški koncesiji. Če hoče g. Murn imeti gostilno, naj kakšno koncesijo kupi in pošteno plača, pa jo bo imel.

»Domoljub« je dovoljen in ni dovoljen. Zadnjič smo poročali, da je deželno sodišče v Ljubljani razveljavilo odlok policije, s katerim je bil »Domoljub« ustavljen. Temu poročilu dodajemo danes še, da je tudi višje sodišče v Ljubljani odlok deželnega sodišča potrdilo, vlada pa je s svoje strani zopet potrdila odlok policije! Tako se sedaj kregata med seboj neodvisna sodnijska oblast in od belgrajske vlade odvisna upravna oblast. Dne 8. februarja pa bo ta spor razsodilo slovensko ljudstvo s tem, da bo v znak protesta glasovalo kot en mož za republiko in bo metalo svoje kroglice na Kranjskem samo v ČETRTO škrinjico, na Štajerskem pa v DRUGO! To bo najboljši in najbolj pravilen

odgovor! Vsi Slovenci za republiko! Republikanska škrinjica na Kranjskem je ČETRTO, na Štajerskem pa DRUGA!

Čudni ljudje. Nekaterim gospodom ni prav, da je oblast prepovedala in ustavila samo »Domoljuba«, ampak bi silno radi videli, da bi prepovedala tudi »Republikanca«. To so **zlobni** ljudje, ki tako mislijo. Po vsem, kar smo v zadnjih številkah poročali o razmerah na Štajerskem, je dovolj jasno, da oblast republikancem nikakor ne prizanaša, ampak jih preganja, kar jih more. Nosilec republikanske liste na Štajerskem Štefan Radić je **zaprt**, naš republikanski kandidat na Štajerskem g. Roman Bende je **zaprt**, namestnik republikanskega kandidata na Štajerskem g. Kunej je **zaprt**, za republikanskimi kmeti in agitatorji lažijo žandarji kot mački za tiči, po bornih kmečkih bajtah stikajo za »Republikancem« in ga plenijo, naše govornike na shodih pa nadzorujejo sami okrajni glavarji in jim povsod slede za petami kot senca. Ali ni vse to dovolj? Nekaterim ljudem pa je vse to še mnogo premalo in bi nam radi vzeli še zadnje orožje, s katerim se lahko branimo, to je naš list. To ni lepo. Vsem skupaj pa bodo odgovorili 8. februarja slovenski kmetje in delavci s tem, da bodo metali svoje kroglice na Štajerskem v **DRUGO**, na Kranjskem pa v **ČETRTO** škrinjico. Enkrat bomo že prišli do svoje pravice, čeprav ne takoj. Delati je treba in ne obupati.

Naš članek »Važno za slovenske vinogradnike«, ki smo ga priobčili v zadnjem »Republikancu«, je vzbudil med vsemi vinogradniki na Kranjskem in na Štajerskem silno pozornost. Ljudje so kar zmajevali z glavami in so vpraševali, če je kaj takega mogoče in če je to res. Mi ponovno trdimo, da je vse res, kar smo napisali, kar sledi tudi iz tega, da nam nasprotno časopisje o tej za slovenske vinogradnike tako važni zadevi trdovratno molči in ne črha niti besedice za odgovor. Svoje somišljenike in agitatorje zlasti po vinorodnih krajih pa prosimo, da naše poročilo razširijo povsod, kjer obdelujejo vinsko trto.

»Jutro« o republikanstvu. »Jutro« piše v svojem uvodniku dne 27. januarja: »Republikanstvo izgleda, da v Sloveniji ne more prijeti. Proti tej boleznj obstoji precej imunitete, ali pa so bili voditelji nezmožni. Seveda, Radić se ni volilo radi republike, ampak ker se je upalo,

da on zruši Jugoslavijo, te moči pa se g. Prepeluhu ne pripisuje.« — Nam pa se zdi, da se je republikanstvo v Sloveniji že prav močno in lepo razvilo, ker je republikanstvo nekaj, kar odgovarja pravi in resnični miselnosti slovenskega človeka. Ravno tako ni res, da bi bil kdo volil Radića zaradi tega, da bi zrušil Jugoslavijo, ampak Hrvati so volili Radića zaradi tega, ker je republikanec. Tudi g. Prepeluha ne bodo volili slovenski republikanci zato, da »razbijejo« Jugoslavijo, ker je že dovolj razbita od raznih nesposobnih vlad, ampak zato, ker je republikanec.

Vsi zmagujejo! Med svetovno vojno je cesarska vojaška oblast strogo zapovedala, da ne sme nihče govoriti ali pisati o možnosti poraza avstrijske armade, ampak vsi so morali govoriti samo o zmagi. Pametni ljudi ta zapoved seveda ni prav nič motila, da si ne bi bili mislili svoje, ker so vedeli, da je vojska zelo podobna igri, pri kateri se lahko dobi, lahko pa tudi izgubi. Svojo zapoved pa je cesarska vojaška oblast izdala zato, da bi delala med ljudmi »štimgo« in jih na ta način prepričala, da bodo res zmagali. Stari avstrijski vojaški zgled posnemajo danes naše »velike« politične stranke. Če vzameš v roke demokratsko-vladinovo »Jutro«, ne najdeš v njem drugega kakor same zmage. Če vzameš v roke monarhističnega »Slovenca«, zopet ne najdeš v njem drugega kakor same zmage. Pametni ljudje se vsem takim namišljenim »zmagam« samo smejejo in pravijo: Počakajmo, kaj bo prinesel 8. februar! Takrat bo zmagala namreč samo **ljudska volja** in nihče drugi! Mi upamo, da bo ta ljudska volja precej republikansko pobarvana! Zato pa mečite svoje kroglice na Štajerskem v **DRUGO**, na Kranjskem pa v **ČETRTO** škrinjico. Govoriti ni treba veliko, posebno o republiki ne, ker je to še vedno nevarno, ampak narediti je treba to, kar človek misli.

Dr. Korošec na begu. Voditelj Slovenske ljudske stranke dr. Korošec je doma na Štajerskem. Njegov rojstni kraj leži v lepi ravnini med Mariborom in Ptujem. Ker pa vsakega človeka najbolj poznajo tam, kjer je doma, bi bilo pričakovati, da se bo dr. Korošec politično najbolj gibal med ljudmi, ki ga najbolj poznajo, to je doma, v svoji najbližji okolici. V resnici je pa dr. Korošec po celi Sloveniji dovolj, samo doma ga ni! Tu je mogoče

dvoje. Mogoče je, da se čuti dr. Korošec tam, kjer je doma, tako močnega, da sploh ne smatra več za potrebno kazati se doma, mogoče je pa tudi, da se doma ne upa več pokazati, ker ga predobro poznajo. Če sodimo po poročilih naših zaupnikov, dr. Korošec doma ni posebno politično močan, ker je ves njegov okraj popolnoma republikanski. Zato je že verjetno, da je dr. Korošec od tam, kjer je doma, zbežal, in se umaknil na Kranjsko, kjer ga ljudje ne poznajo tako dobro kakor ga poznajo doma. Toda slovenski volilci na Kranjskem bodo dali 8. februarja dr. Korošcu dober svet, naj ostane rajši lepo doma in bodo metali svoje kroglice v **ČETRTO** škrinjico, da bo dr. Korošec videl, da ni samo njegovi ožji rojaki republikanci, ampak da je tudi Kranjska republikanska. Kranjci imajo že svojih monarhistov dovolj doma in jih ne potrebujejo še od drugod.

Nepostavna agitacija oblastij proti SRS. Iz mnogih krajev na Štajerskem se nam poroča, da so župani uradno razglasili ljudstvu, da naše, to je 2. škrinjice na Štajerskem ne bo, ker je razveljavljena. Ponekod so naši somišljeniki vprašali župane, zakaj to delajo in s takšno neresnico begajo ljudstvo. Nekateri župani so odgovorili na ta vprašanja s tem, da so dobili uradno od velikega župana v Mariboru nalog, to ljudstvu razglasiti. Mi ne vemo, ali je to res, ali pa so župani storili to na svojo odgovornost. Somišljeniki opozarjamo, da to ni res, ampak da bo naša škrinjica, ki je na Štajerskem **DRUGA**, na vsakem volišču, ker je bila naša kandidatna lista pravilno vložena in potrjena od sodišča. Takšne vesti imajo edino ta namen, ljudstvo pripraviti v zmagi, da bi ostalo doma in ne bi šlo na volišče, kar bi drugim vladnim in nevladnim strankam seve koristilo. Zato se ne dajte zmotiti, ampak pojdite 8. februarja vsi na volišče in pomnite, da boste našli tam drugo škrinjico, ki je republikanska. Z razširjevalci omenjenih lažnih poročil bomo pa že obračunali, ko pride čas.

Nemoralna agitacija komunistov na Štajerskem. Centralistični komunisti se poslužujejo zelo ogabne agitacije. Govorijo ljudem o priklonitvi štajerske Slovenije k Avstriji. — Brezdušni demokrati, radikali in drugi nasprotniki pa zamenjujejo komuniste z nami in begajo narod, ki hoče ostati zvest svoji rodni grudi. — Mi slovenski republikanci

smo boljši rodoljubi, kot drugi, kateri svoje narodnjaštvo nosijo na razstavo. Mi vršimo veliko ljudsko-narodno delo, da pritegnemo v naš krog vse, kar je slovenskega mišljenja in hoče na svoji zemlji biti svoj gospodar. — V dobi, ko je belgrajski PP-režim z lažjo in izmišljotinami v strahu pred veliko zmago republikanske misli — sega po nepostavnih sredstvih in nam očita zvezo s komunisti (dasi smo jo javno odklonili!) agitirajo pa komunisti, ki so centralistično orodje tako nemoralno proti interesom našega naroda. Opozarjamo naše somišljenike, naj se od teh klativitezov, ki so zato plačani, da vas spravljajo v nesrečo, ne dajo zapeljati, ampak nam vsak konkretni slučaj javijo.

R. B.

Borovnica. (Dopis.) Ker se »Slovenec« zaletava v nas Borovničane, mu povemo, da ni s svojim člankom prav nič pridobil. Ako ne pusti pri miru načelnika naše stranke, dela to norčevanje zato, da smeši telesno pohabljenega moža, ki ni storil žalega, pač pa dobro, ako je mogel. Ako pa njegovih laži in zavijanj ne verjame, stori prav. Kaj se potem usaja nad nami! Ker pa vsi Borovničani vemo, kako ste klerikaleci spodrinili nam priljubljenega poslanca Stanovnika zoper našo voljo, bomo tudi mi pometali enkrat za poskušnjo kroglice v republikansko škrinjico — **zoper Vašo voljo**. Z nami Borovničani ne boste dosti pometali in tudi ne farbali, kakor smo se Vam že predolgo pustili. Popisali bi rajše, kaj ste za nas v 25 letih storili. 21 tigrov je nazadnje bilo, a se za nas razun Stanovnika ni nihče pobrigal. Ako mislite, da morajo odslej ta lepi in ta spucani biti »tigri«, naj bo, a mi jih volili ne bomo, saj je dosti drugih škrinjic. Najbolj pametno je govoril g. Prepeluh, ki nas ne bo pozabil, če bo izvoljen, ker ima voljo in sposobnost, zato mislite, da je radičevec. Prihodnjič postavite za kandidata kakega poba iz Verda ali iz Borovnice, ki bo »voditelj« ali kandidat, nas starejše ljudi pa pri miru pustite, ako ne, bomo drugače povedali, kar imamo povedati. Tudi Stanovnik bi najbolje napravil, da otrese proti Vam prah s svojih čevljev, in gre z nami! Možje, to rajz drugam in bolje!

IZDAJA LJUBLJANSKA ORGANIZACIJA SLOVENSKIH REPUBLIKANECV.

Odgovorni urednik Oskar Schiller. Tiskarna J. BLASNIKA NASL. v Ljubljani.

Za pouk in zabavo je potrebno dobro čtivo, ki je tudi veselje in kras knjižica. Za Din 5— se dobi najboljši Kellerjev roman

Regina

Za Din 15— najlepši roman srbskega pisatelja Vučića

Občinsko dete

in za Din 14— se dobi knjiga

Zeleni kader

ki opisuje življenje legijonarjev za časa svetovne vojske in razsula Avstrije — v tiskarni

J. Blasnika nasled. v Ljubljani,

Breg št. 12.

Denar je poslati naprej.

Posojilo

želite oddati? — Javite naslov:

„Posredovalcu“

LJUBLJANA, Sv. Petra c. 23,

ki ga odda interesentom.

Izšla je Blasnikova
Velika
Pratika
za navadno leto **1925** ki ima 365 dni.
„VELIKA PRATIKA“ je najstarejši slovenski kmetijski koledar, koji je bil najbolj vpoštevan že od naših pradedov. — Tudi letošnja obširna izdaja se odlikuje po bogati vsebini, zato pride prav vsaki slov. rodbini. Dobi se v vseh trgovinah po Sloveniji in stane 5 Din; kjer bi jo ne bilo dobili, naj se naroči po dopisnici pri
J. Blasnika nasled. tiskarna in litograf. zavod
Ljubljana, Breg št. 12.

Rupim: Dunajski in Ljubljanski Zvon, Kres, Slov. Bčelo, Slov. Glasnik in vse druge knjige

◆ HINKO SEVAR ◆
antikvariat knjigarna
Ljubljana, Stari trg 34

Komislijsko trgovino in trgovsko agenturo obavlja

„Posredovalec“
Ljubljana,
Sv. Petra, cesta šte. 23.

Ure Zlatnina

F. P. ZAJEC
optik
LJUBLJANA,
Stari trg 9.

Ščipalci Očala

15 letno jamstvo

najpopolnejši **Stower** šivalni stroj s pogreznim transporterjem (grabljice). Z enostavnim premikom je stroj pripravljen za štepanje, vezenje ali šivanje.

Ludovik Baraga, Ljubljana
Šelenburgova ul. 6, I. nadstr.

Popolnoma varno naložite denar v
Ljubljansko posojilnico
ki posluje v novopreurejenih prostorih
v Ljubljani
r. z. z. o. z.
Mestni trg 6
22222222
Hranilne vloge in vloge na tekoči račun obrestuje po **8%** ter jih izplačuje takoj brez odpovedi. Večje vloge z odpovednim rokom obrestuje tudi više po dogovoru. Posojila daje le proti popolni varnosti proti vknjižbi na hiše in posestva ter proti poroštvu. Daje tudi trgovske kredite ter sprejema cesije in inkaso faktur.

Trboveljski premog drva koks
angleški premog šlezijake brikete
dobavlja
ILIRIJA
Ljubljana, Kralja Petra trg 8.
tudi na obroke. Plačilo

Splošno kreditno društvo v Ljubljani
registrovana zadruga z omejeno zavezo
Ustanovljeno 1898
Aleksandrova cesta 5
Telefon št. 367
Obrestuje hranilne vloge po najugodnejši obrestni meri brez vsakega odbitka.

Slovenski REPUBLIKANEC

(prej Avtonomist)

Glasilo Slovenske Republikanske Stranke kmetov in delavcev.

Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Breg št. 12. II.
Telefon 119.

Izhaja vsak petek.

Mesečna naročnina 5 Din. — Cene oglasov po dogovoru. Za večkratne oglase primeren popust. Pri malih oglasih vsaka beseda 50 par.

Št.

Ljubljana, dne 2. februarja 1925.

Leto V.

Kaj hočemo?

Lastno zakonodajo na lastnih tleh oзрастlega slovenskega ljudstva!

Osmi februar — dan obračuna!

Po dolгих letih upanja in pričakovanja, da bo tudi slovenskemu kmetu in delavcu zasijalo svetlo solnce pravice, so slovenski kmetje in delavci zopet poklicani izreči svojo sodbo in svoje mnenje nad onimi, ki bi jim bili dolžni deliti pravico.

Šest let, dolгих šest let so čakali. Pravice pa ni hotelo biti od nikoder in je še danes ni!

Pred šestimi leti je bilo rečeno, da so nas osvobodili in ujedinili. Lahkoverno in slabo poučeno slovensko ljudstvo je lepim besedam o svobodi in edinstvu verjelo in je polno sladkih upov na boljše življenje čakalo na vse mogoče blagre svobode in edinstva. Čakalo pa je nanje zastoj in zastoj čaka nanje še danes. Pravice ni nikjer!

Namesto pravice so nam naložili velikanske davke, od katerih pa slovenska dežela in slovenski ljudje nimajo nič. Mi plačujemo in plačujemo, bobni davčnih eksekutorjev pojejo že po vseh vaseh, toda nikjer ne vidimo, da bi se za naš denar tudi za nas kaj napravilo! Naše ceste propadajo, naše železnice propadajo, naši bolniki stradajo, naše fabrike delo ustavljajo, delavci morajo s trebuchom za kruhom v širni svet. Kdor pa le eno besedo zine, da vse to ni prav, ta je v nevarnosti, da ga za dolga leta zapro, kakor se je to zgodilo Stefanu Radiču in našim republikanskim kandidatom Romanu Bendetu in Kuneju!

Take vrste »pravice« je moralo požirati ubogo in trpinčeno slovensko kmečko in delavsko ljudstvo dolгих šest let. Požirati pa je moralo tako »pravico« po krivdi onih, ki so nas l. 1918. zapeljali tja, kjer smo danes!

Osmega februarja pa bo dan sodbe. To mora biti dan ostre in strašne sodbe za vse, ki so krivi šestletne nesreče slovenskega ljudstva in vsega njegovega gorja in trpljenja!

Pred šestimi leti so bili slovenski politiki podobni ljudem, ki skačejo v vodnjak, ne da bi prej pogledali, kako je vodnjak globok in koliko je vode v njem. Oni so brezglavo in brezmiselno skakali v vodnjak in niso prav nič premislili, ali bodo mogli še iz njega ven ali ne. Oni pa niso v globoki vodnjak poskakali sami, ampak so potegnili za seboj tudi vse slovensko ljudstvo, ki ga takrat sploh niso vprašali, kaj misli o »ujedinjenju«!

Ko pa so bili enkrat v vodnjaku, jih je zgrabil s svojimi dolгими rokami belgrajski povodnji mož. Da se rešijo, so začeli tega povodnjega moža po stari svoji navadi prositi za milost. Povodnji mož pa ne pozna nobene milosti in nobene pravice. On nas stiska in davi vse skupaj, prav vse, ker smo za svojimi voditelji vsi poskakali v vodnjak.

Ko so pa slovenski politiki pred šestimi leti delali eno neumnost za drugo, je vstal v Zagrebu mož, ki

ni hotel skočiti v vodnjak. Ta je bil edini, ki je bil toliko pameten, da je najprej pogledal, ali se da tudi iz vodnjaka ven. Ko je pa videl, da je vodnjak preglobok in da čepi v njem belgrajski povodnji mož, je rekel: Jaz ne bom skočil! Mož, ki je edini imel pred 6 leti odprte oči in pamet v glavi, ta mož je bil Stefan Radič!

Ta mož je bil prvi in edini, ki je Slovincem in Hrvatom že l. 1918. zaklical: Ne skakajte v vodnjak, iz katerega ne boste mogli zlepa ven!

Poslušal ga ni med Slovinci nihče. Za njegove pametne besede so ga samo zasmehovali in zmerjali in ga proglašali za bedaka in norea. Danes pa vidimo in čutimo in spoznavamo vsi, kdo je bil l. 1918. bedak!

Radiča pa sramotenje in zasmehovanje ni motilo. On je svaril in učil tako dolgo, da so se začele tudi v Sloveniji ljudem odpirati oči. Danes vemo tudi mi, slovenski kmetje in delavci, da ne moremo drugače iz tistega globokega vodnjaka ven, s katerega so nas zapegljali naši lastni politiki brez našega odobrenja, kakor če poslušamo tudi mi tiste pametne nasvete, ki jih je dal in ki jih še daje Radič Hrvatom.

Ti nasveti pa se glase v glavnem:

1. Da smo Slovinci narod zase, Hrvatje so narod zase in Srbi so narod zase.

2. Da ima vsak narod popolno pravico, da se vlada samega sebe v svoji lastni državi in sam odloča, kaj bo z njegovim denarjem.

3. Zato pa ne moremo živeti Slovinci, Hrvati in Srbi skupaj drugače kakor samo v zvezni državi.

4. Zvezna država pa je lahko le republika.

Te resnice je na Hrvaškem spoznal že zadnji kmet in zadnji delavec. Zato pa stoji danes prav vsa hrvaška dežela v republikanskem taboru.

Te resnice spoznavajo tudi slovenski kmetje in delavci od dne do dne bolj. Slovenski kmetje so imeli v dolгих šestih letih časa dovolj, da so spoznali, da jim vse pentlanje z belgrajsko gospodo nič ne pomaga. Slovenski kmetje in delavci so videli na vladi zastopnike Slovenske ljudske stranke, videli so na vladi takozvane demokrate, videli so na vladi g. Puclja in njegove samo stojne kmete, videli so na vladi socialiste — a kaj so ti vsi skupaj dosegli? »Dosegli« so vsi skupaj, da so nam vzeli 20 procentov denarja pri markiranju kron, dosegli so, da so nam dali 1 dinar za 4 krone, dosegli so grozovito povišanje davkov in dosegli so, da služijo naši fantje v Makedoniji. To je začetek in konec vseh sladkih obljub, ki so jih imeli slovenski politiki za slovensko ljudstvo vedno na koše in ki jih prodajajo še danes!

Slovenski kmetje in delavci pa so danes, po šestih letih, teh farba-

rij in lumparij sišli do grla in zato bodo vsem takim praznim obljubam pokazali 8. februarja figo. Slovenski kmetje in delavci danes vedo, da je za njih edina mogoča rešitev v složnem sodelovanju s hrvaškimi republikanci in zato bodo glasovali vsi kot en mož 8. februarja za republiko! Kolikor več bo repub-

likanskih glasov, toliko hujša in strašnejša bo sodba in obsodba nad onimi, so nas pred šestimi leti speljali brez naše volje tja, kjer smo danes.

Zato bomo volili v nedeljo na Štajerskem drugo, na Kranjskem pa četrto škrinjico!

Zakaj smo in moramo biti za republiko?

Naši nasprotniki se trudijo zlasti sedaj v volilni borbi noč in dan, da bi slovenskim delavcem in kmetom dokazali, da je nam republika nepotrebna in da je za nas veliko boljše, če imamo monarhijo. Oni pravijo, da bi nas takoj požrli Lahi, Nemci in Madžari, če ne bi imeli kralja. Potem pravijo, da bi naše gospodarsko življenje bilo takoj uničeno, če bi dobili posebno slovensko republiko, ker bi bila ta na vseh straneh zaprta s carinskimi mejami in mi nobenega blaga ne bi mogli prodajati v Srbijo. Potem pravijo, da mi sploh ne bi mogli živeti brez Srbov, ker nas danes samo Srbi redijo. Kakor je tako govorjenje že na prvi pogled trapa sto in neumno, se vendar še najdejo ljudje, ki jim verjamejo. Zato si moramo zlasti sedaj pred volitvami še enkrat poklicati v spomin vse okolnosti, ki govore za to, da moramo biti za republiko.

Centralizem.

Leta 1918. smo se vsled nepredvidnosti naših političnih voditeljev in vsled njihove prevelike »jugoslovanske« gorečnosti s staro kraljevino Srbijo ujedinili v novo »kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovinccev«, ne da bi si bili v svoji lahkomiselni dobrosrčnosti in zaupljivosti izgovorili zase le najmanjšo pravico! Vse, kar smo imeli, smo izročili Belgradu, upajoč in zanašajoč se na to, da bodo oni tam doli vladali nad nami bratsko in pravično. Mi smo priznali samo eno centralno vladno, priznali smo samo en centralni parlament, samo eno centralno upravo. Mi nismo dobili nobene druge pravice, kakor da pošiljamo v centralni parlament 26 poslancev, ki pa proti 300 drugim poslaneem ne pomenijo nič in so vsi skupaj odvisni le od dobre ali slabe volje srbske večine v parlamentu. Slovenski poslanci lahko govore in delajo v parlamentu kar hočejo in kar jim je drago, za Slovence pa ne morejo doseči prav nič, če srbska večina noče.

Posledice centralizma.

Bridke posledice l. 1918. nepremišljeno izvršenega ujedinjenja smo začeli kmalu čutiti pred vsem na svojih žepih. Najprej so nam krone žigosali in potem markirali. Takrat smo morali oddati eno petino svojega denarnega premoženja, ne da bi se rešila naša krona, ampak da si je pomagal na noge nekoliko šepavi srbski dinar. Potem je prišla znana zamenjava kron v dinarje v razmerju »jeden prema četiri«. Ta udarec nas je veljal na stotine milijonov našega denarja. Potem so prišli nad nas dinarski davki namesto kronskih in od tega velikanskega davčnega denarja nismo dobivali

nazaj v deželo skoro nič in še danes ne dobivamo drugega nazaj, kakor znesek za uradniške plače, vse drugo ostane tam doli. Dalje so nam premestili naše fante v nezdravo Makedonijo. V šole in v javne urade so nam vrinili vse polno srbskih in turških besed, slovensčino pa stiskaje povsod ven, kjer le morejo. Za razvoj slovenske trgovine in industrije se gospoda tam doli prav nič ne briga, tako da mora biti vedno na stotine pridnih slovenskih rok vedno brez dela. Vse pritožbe proti takim krivicam ne pomagajo nič. Mi smo pošiljali in še pošiljamo v Belgrad deputacijo za deputacijo, da bi vendar omehčali trda srca belgrajskih mogotcev za naše potrebe, toda vse je bilo in je zastoj in zaman. Mi pošljemo lahko v Belgrad sto deputacij na uro, naši poslanci lahko kričijo in vpijejo v parlamentu do hripavosti, a kljub temu se nihče tam doli za Slovence ne zmeni in vse ostane vedno pri starem.

Kako naj si pomagamo?

Ljudje, ki so spoznali na lastnih žepih, kam so nas naši slavni voditelji zapeljali l. 1918., so začeli končno le misliti, kako bi se dal najti izhod iz te zagate. Ti ljudje so po dolgem premišljevanju prišli do sledečih spoznanj:

1. Mi Slovinci, Hrvati in Srbi nismo en narod, kakor so nam rekli l. 1918., in zato tudi ni res, da bi morali mi imeti le en parlament in le eno centralno vladno. Kakor so Nemci in Angleži germanskega skupnega rodu, a kljub skupnemu rodu so nekaj različnega, tako je tudi z nami. Slovinci pripadamo sicer k skupnemu jugoslovanskemu deblu, zato pa nismo s Hrvati in Srbi in Bolgari vred »eno«, kakor tudi veje, ki poganjajo iz enega debla, niso ena sama veja, ampak mi Slovinci smo narod zase, Hrvatje zase in Srbi zase.

2. Če pa smo Slovinci narod zase, imamo tudi pravico do svojega lastnega, popolnega in samostojnega kulturnega in političnega življenja. Popolnoma neodvisno pa živi vsak narod lahko samo v svoji lastni državi.

3. Ker pa bi bili Slovinci sami zase majhna državnica in Hrvatje tudi majhna in Srbi tudi majhna, zato priznavamo korist združitve vseh treh narodov v eno samo državo. Toda ta skupna država ne sme biti taka, da bi nad celoto gospodaril samo Slovenec ali pa samo Srb ali pa samo Hrvat, ampak mora biti po vzoru švicarskih držav ali pa po vzoru severoameriških zedinjenih držav sestavljena tako, da bodo v svojem slovenskem koncu gospodarili Slovinci, na Hrvaškem Hr-

vatje, v srbskem delu Srbi, na bolgarskem koncu pa Bolgari. Mi torej ne zahtevamo in ne delamo na to, naj bi se državna skupnost razbila ali uničila, kakor nam to očitajo slovenski politični falotje, ampak delamo le na to, da se sedanja centralistična država preuredi v zvezno državo ali v federacijo (konfederacijo).

4. Zvezno državo pa si je težko zamisliti kot monarhijo. Oni del, ki bi dal dinastijo, bi vedno stremil za večjo ali manjšo nadvlado nad drugimi deli. Zato zahteva že priroda stvari, da je zvezna država urejena kot zvezna republika.

Koristi zvezne republike.

Če bi bila skupna država urejena kot zvezna republika, bi ne gospodarila nad vsemi javnimi zadevami le ena centralna vlada, ampak skupna centralna vlada bi odločala le v skupnih zadevah (zastop na zunaj, enoten denar, pošta itd.). Tudi kontrole nad skupnimi izdatki ne bi izvrševal samo eden, ampak vsi skupno.

Kar pa je domačega gospodarstva in domače uprave, bi gospodaril v vsaki zvezni državi samo domačin. Slovenski davek se ne bi stekal ves v eno samo skupno državno blagajno, odkoder nič več nazaj v deželo ne pride, ampak v skupno državno blagajno bi šlo le toliko, kolikor bi odpadlo skupnih stroškov na nas, vse drugo pa bi ostalo doma in o tem denarju bi odločevali mi sami. Mi bi lahko zidali s svojim denarjem svoje šole, popravljali svoje ceste, plačevali svoje uradnike in vsega tega toliko, kolikor bi mi sami spoznali za potrebno. Mi bi s svojim denarjem zidali in vzdrževali svoje bolnišnice in svoje dobrotelne zavode. Vse to bi bilo naše in o vsem tem bi odločevali mi sami v svojem deželnem zboru. To bi bilo edino pravilno, ker imamo mi Slovenci vsled svojega zgodovinskega razvoja in vsled svojega podnebja itd. drugačne kulturne in politične potrebe kakor jih imajo Hrvati ali pa Srbi. Če bi bila država tako urejena, kakor smo ravnokar povedali, nam ne bi bilo treba za vsako figo hoditi moledo-

vat v Belgrad, ampak bi odločevali o svojih domačih zadevah mi sami.

Carinske meje.

Kdor je vse to pazljivo prebral in preudaril, bo tudi spoznal vso smešnost strašila, da bi bili Slovenci zaprti od vseh strani s carinsko mejo. Ali so posamezne države, ki tvorijo veliko severoameriško unijo, med seboj zaprte s carino? Ali ne pošiljajo blaga iz San Franciska v Newyork brez carine preko 10 držav ali še več držav, ki pripadajo uniji? Zakaj bi torej pri nas moralo biti drugače?

Lahi nas bodo!

Naj odgovorimo še na eno strašilo, da nas bodo namreč Lah ali Nemci požrli, če bi imeli zvezno republiko. Gospodje, ali zvezna republika ne bo skupna država? Ali švicarski kantoni niso skupna država, čeprav tvorijo zvezno republiko? In glejte: V Švici žive v zvezni republiki trije veliki narodi, francoski, nemški in laški, pa Švice še do danes ni požrl ne Nemeč, ne Francoz in ne Lah! Zakaj bi torej ravno nas. In če bi nam Lah ravno hoteli lepega dne napovedati kakšno vojsko: Ali mislite res, da se nas bodo bali, če bomo imeli monarhijo? Tudi v Avstriji je vladal cesar, in tudi v Nemčiji je vladal cesar, pa se francoska republika l. 1914. ni prav nič ženirala obema skupaj napovedati vojno!

Sklep.

Dragi slovenski kmetje in delavci! Premislite in preudarite sami s svojo pametjo, če imamo mi prav ali ne. In če imamo prav, potem se tudi vi odločite za zvezno republiko in pomagajte sami, da se ta ideja enkrat tudi uresniči, kajti sicer nas bo centralizem zadušil. Da pa se to ne zgodi, zato morate skrbeti vi sami in prav znatno boste pomagali samim sebi in svojim potomcem, če boste 8. februarja glasovali na Štajerskem za DRUGO, na Kranjskem pa za ČETRTO škrinjico! Odločite se in glasujte za zvezno državo in za republiko!

Vsem volilcem na Štajerskem!

Na Štajerskem, to je v mariborsko-celjskem volilnem okrožju, je postavljenih 14, reci štirinajst volilnih škrinjic. Vprašanje je torej, za katero škrinjico naj se ljudje odločijo.

Na največji boben tolčejo na Štajerskem vladni ljudje, ki so vsi skupaj monarhisti. Kdor pa je monarhist, je tudi za večne vojske, ker monarhija brez militarizma ni nič. Takih ljudi pa štajerski volilci ne bodo volili.

Štajerski volilci so že toliko pametni, da dobro vedo, da je treba plačevati davek. Vedo pa tudi, da mora davčni denar prihajati zopet nazaj v deželo, da se z njim kaj naredi, da se popravi ceste, da se zidajo javna poslopja, da se skrbi za bolnike in za reveže. Ali prihaja davčni denar nazaj v deželo? Ne prihaja!

Štajerski volilci dobro vedo, kdo je bil doslej že vse na vladi. Vlada-li so že demokratje. A kaj so naredili za ljudstvo? Prav nič!

Štajerski volilci dobro vedo, da so bili na vladi že tudi zastopniki Slovenske ljudske stranke. V zadnji vladi so imeli celo štiri ministre. A kaj so naredili? Prav nič! Obljubovali so res mnogo, toda dejanj ni nikjer, dejanj!

Štajerski volilci dobro vedo, da so bili na vladi že tudi socialisti. Človek bi mislil, da so ti gospodje vsaj za delavstvo kaj naredili. A kaj so naredili? Prav nič! Le vprašajte delavce!

Štajerski volilci dobro vedo, da so še danes na vladi srbski radikali. A kaj delajo ti? V družbi z demokratji zapirajo politične svoje nasprotnike, ljudem pobirajo časopise in jim jemljejo vsako politično svobodo. To delajo, ker drugega ne

znajo. Ali more pošten človek glasovati za take ljudi?

Štajerski volilci dobro vedo, da so bili na vladi tudi samostojni kmetje. Ti so obljubovali ljudem še več kakor je obljubovala Slovenska ljudska stranka. A kaj so naredili? Prav nič!

To so stvari, ki so resnične in ki jih štajerski volilci prav dobro vedo. Zato so pa začeli štajerski volilci vsem takim obljubarjem obračati hrbet in prav imajo! Velika večina štajerskih volilcev je spoznala politične spekulante do dna in se noče dati več farbat. Obrnili pa so se k tisti stranki, ki se ljudem ni nikdar lagala in jim tudi ni nikoli nič obljubovala, ker pošten človek ne obljubi nič, česar ne more izpolniti, in ta stranka je republikanska stranka!

Štajerski volilci radi berejo. Oni ne berejo samo enega lista, ampak berejo vse, kar je tudi popolnoma prav. Da se resnica prav spozna, je treba slišati oba zvana, pravi pregovor. Iz vseh časopisov, ki jih štajerski volilci berejo, pa spoznavajo dan za dnem bolj same politične lumparije, ki jih danes razne politične stranke mečejo druga drugi v obraz. Teh lopovščin so pa štajerski volilci siti do grla in zato bodo volili 8. februarja republikansko!

Tako bodo volili že zato, ker vedo, da je Radić zaprt, da je naš kandidat Roman Bende zaprt in naš kandidat Kunej zaprt. Če bi bili ti ljudje politični lumpje, bi gotovo ne bili zaprti!

Štajerski volilci pa hočejo voliti poštene in odločne in samozvestne ljudi in zato bodo volili dne 8. februarja republikansko in bodo metali svoje kroglice v DRUGO škrinjico! Vse druge škrinjice so od muh!

Vsem volilcem na Kranjskem!

Vseh volilnih škrinjic na Kranjskem je devet. To število bi utegnilo marsikoga motiti, da se bo težko odločil, kam bi vrgel svojo volilno kroglicico.

Kdor bo pa stvar dobro premislil, za tega odločitev ne bo težka. Le pogledjmo, kdo se vse poteguje za naše glasove.

Največ shodov in največ agitatorjev imata na Kranjskem na razpolago dr. Korošec in dr. Zerjav. Prvi je voditelj Slovenske ljudske stranke, drugi pa je voditelj sedanjih vladinorcev v Sloveniji.

Kaj pomenita za nas ta dva gosпода? Za nas ne pomenita nič, ker sta oba odločna monarhisti. Kakšni pa so ti gospodje med seboj, se lahko prepriča vsak sam, če bere »Jutro« in »Slovenca«. V »Slovenca« so popisani vladinorci, kakoršni so, v »Jutru« pa Slovenska ljudska stranka, kakoršna je. Eden je grši kakor drugi in težko je povedati, kdo nosi več grehov na svojem hrbtu. Kdor ne verjame, naj gre na shode in naj poslušaj različne govornike, pa bo zvedel in slišal dovolj. Pri zadnjih volitvah so obljubovali vsi brez izjeme, kar so le mogli, držal pa ni svoje besede ne eden, ne drugi. Taki možje pa niso možje. Mož drži, kar obljubi, ali pa raje nič ne obljubi. Zato volilci na Kranjskem takih mož ne bodo volili. Danes so jih siti, ker jih že poznajo.

Tudi samostojni kmetje niso nič boljši. Ti sploh niso več domača slovenska stranka, ampak so obesek srbskih zemljoradnikov. Kaj pa ti pri nas na Kranjskem iščejo, tega niti sam g. Pucelj ne more povedati!

Med nami lazijo tudi razni socialisti in komunisti. Ljudje, ki da-

nës pravijo, da »vodijo« slovenske delavce, jih pa ne vodijo, ampak jih zapeljujejo in farbajo! O teh stvarih smo v našem listu že dovolj pisali in zato starih stvari ne bomo ponavljali. Sicer se pa slovenskim delavcem že dovolj odpirajo oči.

Ali naj dalje govorimo še o g. Murnu iz Kandije? Ta bi rad dobil koncesijo za gostilno. Zakaj je ne kupi in posteno plača?

Vsi ti ljudje hodijo med nami in lovijo naše glasove. Obljubujejo po svoji stari navadi vse mogoče, enemu koncesijo za gostilno, drugemu novo cesto, 100 metrov široko, ki bo peljala prav do hišnih vrat tega ali onega gospodarja, pa na vagone banaskega in dalmatinskega vina, pa nove hlače, pa nov oltar, pa revolucijo, ki jo noče nikdar biti. Vse obljubujejo, držali pa ne bodo nobene obljube, kakor je še niso nikoli.

Vseh teh farbarij in sleparij in lumparij so pa kranjski volilci danes siti. Kranjski volilci hodijo na vse shode, povsod mirno poslušajo, kako jih razni ljudje farbajo, povsod in vedno pa pravijo: Vi nas ne boste več! Mi smo vas in vaših obljub siti do grla!

Kjerkoli pa prideta dva moža skupaj, da se kaj pomenita, sta danes oba ene misli, da bosta volila republikansko!

Tako je tudi prav! Kranjski volilci ne bomo volili monarhistov in od njih plačanih pomagačev, ampak bomo metali svoje kroglice samo v ČETRTO škrinjico, kjer ni nobenih praznih besed in še bolj praznih obljub, ampak poštenje in resnost. To bomo volili! Naša kranjska je ČETRTO in nobena druga!

Čuvarjem republikanskih škrinjic!

Čuvar volilne škrinjice je v smislu zakona predstavnik liste na volišču. Od tega, če čuvar pravilno in razumno vrši svojo dolžnost, je dostikrat lahko odvisen uspeh volitev. Zlasti velja to za sedanje volitve, ko poskušajo vladne stranke s podkupovanjem, z nasilstvom, s strahovanjem, z ustanavljanjem posebnih tudi »republikanskih« volilnih list, cepiti slovenske republikanske volilce, zavajati jih v zmoto ali pa jih celo pripraviti do tega, da volijo vladne stranke. Naloga čuvarja republikanske volilne liste je torej jako važna. Kajti on ne predstavlja samo enakomislečih volilcev svoje občine na volišču, ampak tudi celokupno republikansko volilstvo v Sloveniji. Potrebno je zagraditi, da poznajo predstavniki naše liste do dobra tako svoje pravice kakor dolžnosti, ali kratko: treba je, da vsak čuvar škrinjice temeljito pozna zakonite predpise, ki se tičejo volilnega postopka.

Čuvar škrinjice oziroma predstavnik liste je pred vsem enakopraven član volilnega odbora, ki se mora postaviti za vsako volišče in čegar naloga je, da vodi volitve.

Volilni odbor začneja poslovati dan pred volitvami ob treh popoldne. V soboto dne 7. februarja t. l. ob treh popoldne se morajo vsi člani volilnega odbora sestati v poslopju, kjer se bo vršilo glasovanje. Če bi bil čuvar škrinjice zadržan zaradi bolezni ali kakega resnično neodložljivega opravila, sme poslati na volišče tudi svojega namestnika. Pri tej priliki prevzame volilni odbor od občinskega urada potrebno število škrinjic — za vsako kandidatno listo po eno —, zaboječkov z volilnimi kroglicami, volilni imenik, knjige za vpisovanje volilcev in za zapisnik, kandidatne liste in občinski pečat. Člani odbora se morajo zlasti prepričati, če so škrinjice v redu, zlasti ako so usta škrinjice odprta in nezamašena ali če ni morda kak vnet »volilec« eno ali drugo vladno škrinjico že napolnil s kroglicami. Nato se škrinjice pritrdijo na posebno mizo in sicer nasproti mizi, za katero bodo sedeli člani volilnega

odbora. Potem se škrinjica zaklene in zapečati, tako da so tudi usta škrinjice popolnoma zaprta. Zaklene se s tremi ključi, katerih enega shrani čuvar. Pazi naj tudi naš čuvar, da bo zunaj na škrinjici prilepljena republikanska kandidatna lista, to je lista, katere nosilec je na Kranjskem Albin Prepeluh, na Štajerskem pa Štefan Radić.

Ko je vse to urejeno, izbere volilni odbor zapisnikarje in pripravi zlasti vse, kar je treba, da gre naslednjega dne glasovanje gladko od rok. O vsem tem se sestavi zapisnik, ki ga podpisajo vsi člani volilnega odbora. V zapisniku se mora zlasti navesti številka vsake škrinjice in kandidatna lista, ki pride nanjo. Obenem se tudi ugotovi, če so škrinjice v pravilnem stanju. Nato se zapro okna glasovalne sobe, soba se zaklene in zapečati. Volilni odbor določi končno še stražo, ki mora neprestano stražiti poslopje v katerem se bo glasovalo.

Na dan volitev, to je v nedeljo 8. februarja t. l. se mora sestati ves volilni odbor ob sedmih zjutraj pred vrati glasovalne sobe. Ko so vsi člani skupaj, se prepričajo, če je pečat v redu, nakar gredo v sobo, kjer se zopet prepričajo, če so škrinjice, zaboječki s kroglicami in vse drugo v redu. O vsem tem se napravi zopet zapisnik. Šele potem se odprejo usta škrinjic in tudi to zabeleži v zapisniku. Razume se ob sebi, da ima čuvar škrinjice pri vsaki sestavi zapisnika pravico in dolžnost zahtevati, da se zabeleži vsaka nerednost in nepravilnost, in da se prav tako vsaka taka stvar takoj odpravi.

Ko je tudi ta zapisnik zaključen in podpisan, se začne sprejemanje glasov.

Za vzdrževanje reda ob glasovanju mora skrbeti predsednik volilnega odbora, ki ima tudi pravico, zahtevati v te svrhe pomoč oblaštcev. Če bi predstavnik naše liste domneval, da to ni potrebno, da lahko svoje mnenje zabeleži v zapisniku.

Vsak volilec, ki hoče glasovati, mora povedati vsemu volilnemu od-

Starši! Ali niste že na lastni koži občutili, kaj se morajo naši otroci učiti? Čemu bo našim otrokom cirilica? To hoče le tisti blaženi centralizem, ki nas gulji do kosti. Zato pa bomo 8. februarja vsi glasovali za **DRUGO** škrinjico na Štajerskem, na Kranjskem pa glasujte za **ČETRTO**, da bomo tudi mi enkrat prišli do svojih pravic! — Z republikanskim pozdravom Vaš (sledi podpis).

Z Rake na Dolenjskem nam piše triden posestnik: Udeležil sem se zadnjega shoda slovenskih republikancev na Raki in moram priznati, da tako pametnih besed še nisem slišal. Pri nas so bili shodi SLS, potem so prihajali k nam samostojneži in komunisti, ki so vsi govorili, prav povedal pa nam ni še nobeden. Vsi so nam samo obljubovali že nebesa na zemlji, če bomo njih volili. Mi smo res volili enkrat samostojneže, enkrat pa SLS, ampak prav nobene besede ni nobeden držal. Vsi so nas nafarbali in nalagali in zato se mi kar čudno zdi, da tem ljudem še kdo verjame. Mislim pa, da jim sedaj ne bo nobeden več verjel. Mi vsi, ki smo bili v Ameriki, že prav dobro vemo, kaj je republika, toda dosihmal nismo mogli glasovati za republiko, ker nismo imeli domače republikanske stranke, Danes pa vemo, da imamo domačo slovensko republikansko stranko in bomo glasovali za to stranko. Za samostojno kmečko stranko ne bomo glasovali, ker je Pucelj zvezan s Srbi in mi že vemo, kdo nam denar pobira. Za Slovensko ljudsko stranko tudi ne bomo glasovali zavoljo banaškega vina, ki ga gospodje te stranke vozijo na Gorenjsko, ker taki ljudje niso naši prijatelji. Banaško vino naj le gospod Sušnik sami pijejo in naj ne hodiijo preveč okoli nas. V Ardrem in naprej gori proti Sv. Duhu pa skozi do Krškega imamo še jako mnogo vina, ki ga ne moremo prodati, nam pa tista Gospodarska zveza še tako škodo dela. Zato bomo mi volili domačo slovensko republikansko stranko, ki se nam zdi že zavoljo tega poštena, ker ne dela praznih obljub.

Iz Toplice pri Novem mestu smo prejeli: Gospod urednik! Prosim vas, da daste tudi mojih par vrstic v vaš list. Najprej se vam prav lepo zahvaljujemo, da ste nam povedali, zakaj ne moremo prodati svojega vina. Gospod Kulovec nam tega ni povedal, čeprav bi lahko vedel, ker ve, čegava je tista Gospodarska zveza. Nam je navsezadnje tudi prav, če ta zveza kupuje vino v Banatu, naše vino pa zaničuje. Povem pa, da bomo mi tudi vedeli, komu bomo dali svoje glasove 8. februarja. Muren iz Kandije jih ne bo dobil, ker ga sami preveč dobro poznamo, Kulovec pa tudi ne že zavoljo vina ne, pa naj gre tudi po glasove in kroglice v Banat. Napravil pa za nas tako še noben človek ni nič, čeprav so nam poprej vse obljubili. S tem, kar piše »Republikanec«, smo vsi kmetje zadovoljni, ker pove vse po pravici in mi smo vam vsi hvaležni. Čeprav nam prigovarjajo orožniki, naj nikar ne volimo za republiko, bomo vseeno volili za republiko, ker nam orožniki tega ne bodo dopovedali, da bi to bilo slabo, ker vsak človek lahko misli po svoje kakor hoče. Zato bomo pa mi tudi glasovali za **četrto** škrinjico, ker se ne damo več farbat in vleči od nobenega. Kolikor več nas bo, toliko boljše bo. Teh krivic, ki jih tpijmo, pa mora biti enkrat konec, ker je bilo še vojske konec, pa bo tudi krivic. Vas pozdravlja Vaš (sledi podpis).

Iz Krškega nam piše somišljenik: Pri nas stoji republikanska stvar prav dobro. Vsakeskozi gori po Pijavškem in na ono stran proti Leskovcu in v celi Krški občini nas je vedno več, ki spregledujemo in vidimo, kako nam različni gospodje, ki prihajajo med nas, vsega vraga obetajo, ne napravijo pa nikoli nič. Tisto od vina, kar ste povedali v »Republikancu«, je vžgalo pri nas

kakor ogenj. Jaz Vam sam lahko potrdim, da sem na svoje oči videl tiste vagone, pa nisem prav vedel, kako je. Danes pa vem in vsi kmetje v naši občini to vedo in se bodo tistim gospodom že zahvalili 8. februarja. Eden mi je pravil, da je gospod Sušnik v Leskovcu rekel, da to ni res, jaz pa vem, da je res, ker sem sam tiste vagone videl in vsi Krčani smo jih videli. Gospoda Pfeiferja tudi ne bomo volili, čeprav mu je prišel na pomoč minister Žerjav iz Ljubljane. Ta gospod se nam nič ne dopade, ker je enkrat proti veri in proti duhovnom, potlej jih pa spet na kosilo vabi in to se nam ne zdi nič moško. Mi pravimo, da bo za nas najbolj pametno, če se odločimo za **četrto** škrinjico, ki je **republikanska** in so za republiko skoraj že vsi kmetje v krški občini in tudi po sosednjih občinah skozi naprej do Gorjancev. Pa tudi zato bomo volili **republikance**, ker je republikanski kandidat pri nas doma, g. Sušnik pa ne. Zakaj pa se ne poteguje tam za glasove, kjer je doma? Hrovata pa poznamo tudi na našem koncu, da je poštenjak in pa naš kmet je in zato bomo raje njega volili in dali svoje kroglice v **četrto** škrinjico. pozdrav vsem republikancem!

Iz Pišec pri Brežicah nam piše star republikanec: Tukaj v našem kraju so skoraj vsi mali kmetje za republiko. Nekaj magnatov je tudi za samostojne, pa to nas nič ne moti. Za samostojneže najbolj dela Urek, ki se samo po shodih vozi, ker se lahko. Magnati tudi pritisakajo na nas, da nas bodo terjali, kar smo jim dolžni in nas na vse vize strašijo, da bi tudi mi volili z njim, pa ne bomo. Danes že vemo, da morata Urek in Pucelj tako delati kakor jima godejo veliki gospodje v Belgradu. Tega pa mi ne maramo, ker hočemo enkrat biti na naši zemlji sami gospodje. Kar nas je bolj malih vinogradnikov, smo vsi za republiko, in bomo tako tudi volili, ker vemo, da je tako prav. Slovenske ljudske stranke pa ne bomo volili, čeprav ima prvo škrinjico, to pa že zato ne, ker ste nam tudi Vi potrdili, da res kupujejo vino v Banatu in ga vozijo sem, mi pa svojega vina kar ne moremo prodati. Onega Pivkota pa pri nas nihče ne pozna. Mi bomo vsi glasovali za republiko in za **drugo** škrinjico. Vi Kranjci pa dobro pazite, da boste metali samo v **četrto**, ker je vse drugo napačno.

Iz Slovenjgradca smo prejeli: Mi bomo glasovali za **drugo** škrinjico, ker je za republiko. Tukaj okoli nas je mnogo delavcev in revnih posestnikov, za katere se prav nikoli noben človek ne briga, mi se pa sedaj tudi za nobenega ne bomo in bomo vsi volili za republiko. Te dni je bil pri nas nekak komunist ali kaj je bil, pa smo mu kimalo povedali, kam naj gre svojo modrost prodajati. Ti ljudje obetajo nam delavcem že ves čas nebesa na zemlji, pa jih še danes ni. 8. februarja pa naših kroglic ne bo. Mi bomo glasovali za pravo republikansko škrinjico, ki je druga, ker je **Radič** zaprt, mi pa hočemo pravico za vse.

Iz Kandije. Ptič brez peruti je naš Murn. Zaletaval se je že v mnoga gnezda, toda povsod ga je starka pregnala. V vsakem gnezdu, kamor se je hotel vrniti, so ga spoznali, da je ptič brez peruti. Povsod so ga spoznali, da je — »falš«. Premišljal je dolgo, kam bi mogel znesti svojo mlačno zabjo vodo in kje bi dobil kakšno pšenično zrno za sebe in za svoje bedne, ki jih je celih 7 po številu. Sedaj se pripravljajo na visok polet, toda — nima peruti. Domačini, poznate dobro tega ptiča! Ta ptič, ki je brez peruti, je znani purgar Murn iz Kandije. Le vprašajte poštene slov. republikance in povedali vam bodo, da je to neresen in samoljubljen človek, ki ne pozna nobene ideje, ampak le svojo osebno korist. Mi iz Kandije bomo 8. februarja poskrbeli, da ta ptič za vedno zleti

iz naše slovenske politike. In zletel bo ven brez peruti!

Studenec nad Sevnico. Tu smo imeli dne 25. januarja lepo obiskano javni shod SRS. O političnem položaju sta poročala kandidat Prepeluh in Joško Horvat iz Sv. Križa. Može so oba govora odobraval in je brez dvoma, da bo v naši občini precej republikanskih glasov. — Da bi naš shod preprečili, so sklicali ob istem času shod naši klerikaleci v župnišče, seveda na vabila. Vseeno, pa je bil naš shod prav dobro obiskan.

Senuše. V nedeljo dne 25. januarja so se zbrali tu možje mnogih občin na shod SRS. Prvi je govoril g. Joško Horvat, za njim pa A. Prepeluh, ki je v obširnem govoru poljudno in lepo razložil našo politično zgodovino zadnjih 6 let ter iz nje povzel nauk, da Slovenecem ne preostaja nič drugega, kakor postaviti v bodoče svojo narodno politiko na republikanski temelj. Navzoči so bili tudi nekateri klerikaleci, ki so z medklieci ugovarjali. Na vsak medklie je govornik sproti odgovarjal in je vse ugovore tako temeljito pobil, da je velika večina mož pristala na program naše SRS. Shod je trajal 2 uri.

Dragatuš. (Belokrajina.) Dne 25. januarja nas je obiskal kandidat SRS Peter Horvat; imel je lep javni shod. Bil je dobro obiskan, kajti dve sobi in veža so bile nabito polne. Zunaj pri vratih pa so stražili trije g. orožniki. Shodu je predsedoval domačin in vrli naš somišljenik Ivan Gorše. Shodu je prisostvoval tudi neki nam neznani gospod. Govornik je obširno in poljudno razlagal naš program. Ko se je dotaknil tudi militarizma in izdatkov zanj, je neznani gospod ukazal, da se o militarizmu ne sme govoriti in je naposled shod razpuštil. Na povelje orožnikov so se mirni ljudje morali raziti. Vsi pa so govorili, da bodo 8. februarja spustili volilne kroglice le v **ČETRTO** škrinjico.

Republikanec. **Vinica.** Na semanji dan dne 26. januarja se je tu vršil prav dobro obiskan shod SRS, ki je potekel v najlepšem redu. Prisostvoval mu je seve tudi okrajni komisar iz Črnomlja. Tu bo 8. februarja vse volilo republikansko.

Klerikalna lumparija v Rajhenburgu. Kandidat SLS Škoberne si hoče zagurati poslanski mandat s tem, da je pretečeni teden preganjal v brežiškem okraju se mudečega tovariša Emerana Stoklas in njegova dva prijatelja. Tako so dne 22. t. m. kar trije orožniki na postaji v Rajhenburgu aretirali tri popolnoma nedolžne potnike, jih pridržali celo noč v popolnoma prazni nezakurjeni sobi in na golih tleh v zaporu. Izpustili so iste šele drugi dan, ko je sam Škoberne ugovarjal, da niso — **ta pravi**. Značilno je od g. Škoberneta, da se v dosego mandata poslužuje — **bajonetov**. Celo Posavje danes upravičeno obsoja g. Šk. in se zgraža nad njegovim nasiljem. **Mi smo pa zelo radovedni, kaj poreče k temu dogodku okr. glavarstvo v Brežicah!**

Brežice. Tov. Emeran Stoklas je pretečeni teden obiskal več krajev in vasi v brežiškem okraju. Ponekod, kakor v Dobovi, Mihaloveah, Lučah, Bigoneah itd. so mu navdušeni kmetje in delavci izjavili, da tam niso potrebni nobeni shodi in sestanki SRS, ker je itak že vse — **republikansko**. Na poti sta se mu pridružila še tovariša Kelemina in iz Središča in Glogovšek iz Vel. Obreza. Med drugimi se je vršil v Stari vasi pri Vidnu izvanredno dobro obiskan shod SRS. Tov. Stoklas je v živih besedah označil, kaj je na stvari in kako pridemo do cilja, ob soglasnem pritrjevanju navzočih. Domačina tov. Abram Vido in Glogovšek sta povedala dokaj lepih misli o našem pokretu. Na to se je izvolila in ustanovila krajevna organizacija SRS s sledečim odborom: Podjed Anton, preds.; Verstovšek Ivan, podpreds.; Jelen Franc, tajnik; Blagovšek Janez, blagajnik; Abram, Kadišek in Ra-

dej — odborniki. Ob enem so vsi navzoči pristopili kot člani. Pripominimo, da vkljub vabilu videmskega kaplana, istega ni bilo na seštanek. Shod se je končal ob največjem navdušenju in so se vsi navzoči zaobljubili, pridobiti še nekatere omahljivce tako, da bo dne 8. februarja glasovala Stara vas z okolico za **DRUGO** škrinjico!

Rajhenburg. V nedeljo dne 25. januarja se je vršil po prvi sv. maši v prostorih g. Leskovseka dobro obiskan shod SRS kmetov in delavcev. Otvoril ga je tov. Emeran Stoklas, kateri je v lepo zasnovanem in vsakemu razumljivem govoru orisal današnji politični položaj — razložil poljudno program SRS, ter ozgosal pogubno »delo« dosedanjih voditeljev slov. naroda, ter njihovo perfidno gonjo, s katero hočejo ubogega slov. volilca popolnoma prestopiti, samo da pridejo zopet do prijubljenega — **korita**. Navzoči so navdušeno odobraval jasni in posteni govor tov. Stoklasa. Govoril je tudi tov. Glogovšek iz Vel. Obreza. Lepo uspeli shod je tov. Stoklas zaključil z navdušenimi besedami in so mu vsi navzoči spontano obljubili, da se hočejo resno potruditi, da postane dosedanja klerikalna trdnjava Rajhenburg — **republikanska trdnjava**. Ziveli vrli rajhenburški republikanci!

Brezovo pri Sevnici. Ob istem času, ko so na postaji Rajhenburg aretirali orožniki tri nedolžne potnike namesto tovarišev Stoklasa in Kelemina, sta slednja dva vršila v gostilni Slemenšek v najlepšem redu dobro obiskan shod. Kakor povsod, tako so se tudi tukaj navzoči zborovali enoglasno izrekli za SRS. Kaj ne g. klerikalni kandidat Škoberne: **za počit!**

Sv. Andraž v Halozah. Na klerikalnem shodu v Leskovcu dne 18. jan. navzoči zavedni republikanci izjavljamo, da je g. minister n. r. Vesenjak s shoda sramotno — **po-begniti**, ker sta tovariša Stoklas in Vindiš brala resnične levite! Odločno **obsojamo** osebno lažnjivo blatenje naših tovarišev v »Slov. Gospodarju«. Do danes sta bila imenovana še vselej skoz in skoz — **poštenjaka** in to tudi — **ostaneta**. Bolje je za lažnjivega dopisnika, da — **molči**. Splošno je namreč znano, da je še nedavno prišel v Leskovce suh kakor poper in brez — **krajcarja**. V nekaj letih je revne Halozane tako — **izmozgal**, da ima danes v svoji kleti vina nad **milijon kron** in to letnikov od 1908 naprej, ravnotako pa gotovine v žepu. Resnici na ljubo pa priznavamo, da ima roke res — **žuljeve** in sicer ne od — **dela**, temveč od — **poljubov** svojih **pasje ponižnih** in zaslepljenih pristavev.

Borovnica. Vsestransko krepki razvoj republikanske stranke pri nas v Borovnici naše nasprotnike, posebno pa klerikalce, silno bode. Zato skušajo v svoji onemoglosti omalovaževati naše gibanje s smesjenjem, posebno pa so se spravili na spoštovanega predsednika krajevne organizacije republikanske stranke, g. Fr. Kokolja, ki je s svojo veliko organizatorično sposobnostjo in političnim znanjem največ pripomogel, da se naša republikanska stranka v Borovnici tako krepko širi. Tako se skuša neki klerikalni dopisnik v »Slovenec« od predzadnje srede norčevati iz njega; a je dopisnik v svojem dopisu povedal poleg nekaj laži tudi več posebno za klerikalce britkih resnic. Med drugim pravi dopisnik »Slovenec« — seveda v zasmehujočem tonu —, da so se po Prepeluhovem shodu ljudje hodili kar trumoma zapisovati k g. predsedniku Kokolju v republikanski raj. Tu je povedal dopisnik za nasprotnike, posebno za klerikalce, britko resnico. Kajti res je, da so se hodili fantje in moške skoro v trumah zapisovati v našo stranko in sicer se jih je dosedaj vpisalo že 289. Nasprotnikom prav posebno ne dajo miru lepo uspeli shodi, ki jih je priredil g. Kokolj po vaseh borovniške fare, kakor n. pr. v Novi vasi, Loki, Kur-

boru razumljivo svoje ime in naslov. Če bi se čuvarju zdelo, da hoče voliti kak neupravičenec pod tujim imenom, mora na to opozoriti predsednika odbora, da postopa v smislu predpisov čl. 63 vol. zak. Po potrebi lahko zahteva naš predstavnik, da volilni odbor z večino glasov odloči o tem, če naj se tak volilec pri-pusti h glasovanju ali ne.

Ko pristopi volilec k skrinjicam, da glasuje, naj ga naš zastopnik glasno in razločno opozori, katera skrinjica pripada slovenski republikanski stranki in naj obenem tudi razločno imenuje nosilca naše liste. To je potrebno zlasti zaradi tega, ker je tudi neki Murn, v veliko veselje današnje monarhistične vlade in morda tudi v sporazumu z njo postavil nekako »republikansko« listo. Je to človek, ki se morda razume na kupčijo, ki pa niti za republikansko misel, niti za slovenskega kmeta in delavca doslej ni ničesar napravil. Jasno je torej, da ne more resno računati na noben glas, temveč da je njegova kandidatura deloma navadna verižniška spekulacija na republikanski naslov in nerodnost volilcev, deloma pa namen, cepiti republikanske glasove in tako pomagati monarhistični vladi vsaj do enega mandata. Naj bodo torej naši čuvarji dvakrat oprezní!

Glasovanje traja ves dan nepretrgoma do šestih popoldne. Prekiniti se sme samo, če nastane nered, s pritrditvijo odborove večine, kar se mora zabeležiti v zapisniku. V zapisnik mora priti tudi vse, kar smatra kak član volilnega odbora za vredno, da se zabeleži, bodisi da je stvar važna radi uspeha volitev ali pa iz kakšnega drugega razloga.

Ko je glasovanje pri kraju, se mora najprej zakleniti in zapечатiti zabojček z volilnimi kroglicami. Nato se prešteje po seznamu glasovalcev, koliko volilcev je glasovalo. To število se zapiše na koncu seznamka. Pod tem se nato podpisajo vsi člani odbora. Vse skupaj pa se zopet zabeleži v zapisniku.

Šele sedaj se prične odpirati skrinjice in šteti kroglice. Skrinjice se odpirajo po redu, kakor so postavljene, toda vsaka posebej. Kro-

glice se stresajo vse v eno posodo, na kar jih šteje najprej predsednik po sto in sto! Ko jih je odštel prvih sto, jih da najprej članu občinskega odbora, da jih prešteje tudi on. Ko se je to zgodilo, jih da še predstavniku dotične liste, da jih ta še tretjič prešteje. Tako se ravna z vsako stotino, dokler niso preštete vse kroglice prve skrinjice. Vse to se zabeleži v zapisniku. Enako se štejejo kroglice tudi v drugih skrinjicah.

Ko je štetje kroglic iz vseh skrinjic gotovo, se zapisnik sklene in podpiše. Razume se ob sebi, da ima čuvar skrinjice kot član odbora tudi sedaj pravico, dati zabeležiti vse morebitne nerednosti ali nepravilnosti.

Sedaj se da zapisnik, seznam glasovalcev in volilni imenik v en zavoj in pod občinskim pečatom naslovi na glavni volilni odbor ter potem pusti na mizi volilnega odbora v glasovalni sobi. Soba se zopet zaklene kakor prejšnjega dne, in zopet se postavi straža, da jo čuva.

Dan po izvršenem glasovanju, t. j. v ponedeljek dne 9. februarja t. l., se morajo zopet sestati ob sedmih zjutraj vsi člani volilnega odbora pred glasovalno sobo, jo potem odpreti in najprej ugotoviti, če je vse v redu. Če je tako, se izroči ves volilni material občinskemu odboru proti potrdilu. Če bi pa tako ne bilo, se o tem sestavi poseben zapisnik, ki se z drugimi volilnimi spisi vred izroči glavnemu volilnemu odboru. Predsednik vzame na to zavoj, namenjen za glavni volilni odbor, in se odpravi na pot, da mu ga izroči. Če se zdi čuvarju umestno, sme iti s predsednikom.

S tem je naloga predstavnika naše liste, čuvarja naše skrinjice končana.

Iz povedanega sledi, da niso čuvarjeve dolžnosti prav nič zamotane, narobe, da so prav za prav sila preproste. Zahtevajo pač pozornosti, previdnosti, včasih tudi odločnosti in energije. Kdor bo pred volitvami točno prebral zgorajšnja navodila in se po njih ravnal, bo svoji nalogi gotovo kos.

In to je treba!

Zgodovinsko razdobje.

Eden najvažnejših dnevov naše jugoslovanske zgodovine je brez dvomno 24. november 1918. To je dan, ko se je vršila v Zagrebu usodopolna seja tkzv. Narodnega Veča, na kateri je bilo sklenjeno, da naj se do tedaj samostojna (neodvisna) država Slovencev, Hrvatov in Srbov združi s kraljevino Srbijo v državo »Srba, Hrvata i Slovenaca«. Vrhovno oblast pa, katero je do tedaj imelo »Nar. Veče v Zagrebu« pod predsedstvom dr. Korošca, pa preda v roke takratnega regenta kraljevine Srbije Aleksandra, sedanjega vladarja Jugoslavije.

Ta predlog je bil stavljen na inicijativo Svetozarja Pribičevića, podpredsednika Nar. Veča (bivšega vodje srb.-hrv. koalicije, katere izprva niso radi madžaronstva niti hoteli sprejeti v Nar. Veče in so jo šele tik pred prevratom pod pritiskom dr. Korošca vendar sprejeli in to tako, da je dobil Sv. Pribičević skoro vso predsedniško oblast v svoje roke, edino po zaslugi dr. Korošca, ki je zagrozil, da Slovenci izstopijo iz Nar. Veča, če se koalicije ne sprejme... Tu je dr. Korošec ustrelil prvega kozla) in ki je bil sprejet z veliko večino. Našla sta se le dva človeka, ki sta bila proti temu predlogu. To sta bila hrvatska poslanec Hrvoj in predsednik tedaj neznanne Hrv. pučke seljačke stranke Stjepan Radić, ki sta zahtevala, da naj se združitev s Srbijo izvede tako, da vsak izmed združenih narodov, ohrani še vnaprej svojo neodvisnost in samostalnost v gospodarskih in notranjih zadevah, to je, da naj bo ta nova državna tvorba zgrajena kot konfederacija ali zveza držav, ki tvorijo vse skupaj enoten mednarodni faktor, to se pravi, da nastopajo v zunanji politiki enotno. Ako bi obveljal ta predlog

bi se Slovenci, Hrvati in Srbi zvezali po primeru Švice ali Združenih držav Severne Amerike na ta način, da bi ostala vsa oblast vsake poedine države včlanjena v tej konfederaciji, v rokah parlamenta dotične države, zunanjo politiko in nekatere notranje posle, katerih bi se vsak član moral odreči v interesu cele konfederacije, bi vodil pa poseben direktorij sestojel iz enakega števila delegatov iz vseh držav včlanjenih v konfederaciji. V tem direktoriju bi prav složno sedeli delegati republike Hrvatske in Slovenije pri isti mizi z monarhističnimi zastopniki kraljevine Srbije ter uspešno delovali za procvit skupne domovine. Na ta način bi izginila narodnostna mržnja v Jugoslaviji, ker bi bila izključena vsaka hegemonija močnejšega naroda nad slabjšim in bi se krivdo slabe uprave, visokih davkov itd., ne pripisovalo drugemu narodu, temveč lastni vladi. Na drugi strani pa bi bilo zaščeno republikanskemu čutu Hrvatov in Slovencev brez da bi to republikanstvu kaj škodovalo, monarhijski vladavini Srbije ali pa žalilo monarhistični čut Srbijancev.

St. Radić pa je šel še dalje in je opozarjal v svojem tozadevnem govoru na strahovito pogrško vseh članov osrednjega odbora Nar. Veča, ki so si predstavljali, da je osvobojenje Jugoslovanov izvršeno že samo s padcem habsburške dinastije in razsulo Avstrije ter so v novi državi hoteli vladati z novim gospodarjem po starih metodah, to je z novimi muzikanti nadaljevati staro muziko. »Gospoda«, dejal je Radić, »vi se niste v vojni naučili ničesar, vi ste gluhi in slepi, da ne vidite, da je vojna vzbudila našega kmeta iz predvojnega sna ter ga napravila človeka, ki iz vse duše

mrzi militarizem in ki noče več ničesar niti slišati o kakem cesarju in kralju, niti o državi, katera se mu s silo nameče. Vam je demokracija prazna reč, ker vam niti v snu ne pade na um, da se imajo vsi državni posli opravljati po ljudski volji in potrebi, to je, da se pri nas mora vladati po volji kmečke večine, nikakor pa ne po samovolji gospodske manjšine. Naš kmet noče več nikomur sužnjavati, ne tujeu ne bratu, ne svoji ne tuji državi, zato je treba v tej veliki dobi urediti domovino na svobodnem republikanskem in pravičnem socijalnem temelju. Vi peščica gospode pa se temu protivite in niti malo ne mislite kako strahovito krivico delate in kako strahovito bedasto ravnate, ako hočete brez ljudskega privoljenja predati vso oblast vladi v Belgradu.

Dasi je v teh besedah izraženo mišljenje i slov. i hrv. ljudstva, vendar je vsa prisotna slovenska in hrvatska inteligenca glasovala proti Radiću za Pribičevićev predlog in 1. decembra so ta usodepolni sklep izvršili in Kraljevina Srba, Hrvata in Slovenaca je bila tu.

Radić pa se ni uklonil temu sklepu, ampak je začel odprto borbo z novo belgrajsko vlado in z vsemi onimi, ki so njeno politiko podpirali, ta je svojo politiko odredil v smislu kmečkega pokreta zahtevajoč kmečko republiko.

Borba med vlastodržci in hrvatskimi kmeti je bila neenaka v sredstvih. Prvi so uporabili proti »punitarjem« zandarmerijo, vojaštvo, zapore, hoteč s silo uničiti ta pokret, ki se je širil po celi Hrvatski kakor požar. Radića so zaprli in v Slovenijo in v druge države so se raznesle govornice, kakor bi jih prinesel veter, da na Hrvatskem zandarji batinajo ljudi ne radi kakih deliktov proti pravosti, ampak zgolj radi republikanskega polit. prepričanja. Nam se je to zdelo takrat neverjetno, danes pa je dokazano, da je bilo to res. Samo v Velko Goriškem okraju pri Zagrebu je bilo zaprtih in batinanih čez 100 kmetov. Jelo bivšega poslanca in člana Nar. Veča Karla Kovačevića so batinali, da je dvakrat omedlel in v zaporu popolnoma osivel. Nič bolje se ni godilo drugim širiteljem pokreta.

To je torej prinesel 24. november 1918 hrvatskim in slovenskim kmetom; mesto svobode — strahovlado; v znamenju ujedinjenja pa — batine. Značilno pa je, da je ob času teh nasilj bil podpredsednik belgrajske vlade dr. Anton Korošec v družbi Svetozarja Pribičevića in je potemtakem soodgovoren za tedanje vladne ukrepe.

Pomemben pa je 24. nov. 1918 zategadelj, ker se je od tega dne naprej ločila celokupna politika SHS v dve smeri in sicer je bila ena

smer: politika militarizma in centralizma gospode iz Nar. Veča na katero je pristala in si jo osvojila tudi belgrajska vlada in pa politika federativne državne ureditve, kmečkega republikanstva in miroljubnosti, ki se je širila med ljudstvom in se širi še danes. Ta je že davno prestopila meje hrvatske domovine vsled notranje etične sile nauka, dočim se je politika prve smeri držala le nekaj časa in to s pomočjo ljudske nevednosti. Množice so mislile izprva, da se v nobeni novi državi ne da vladati po drugačnih metodah, kakor se jih je posluževala SHS vlada. Danes se pa ta politika drži samo še z organizirano silo. Simpatije ljudstva so se zaobrile v drugo smer, zlasti v Sloveniji, Bosni in Dalmaciji.

»Pametna« politika, kakor sta Spaho in Korošec sta opazila nevarnost, ki preti njuni polit. karijeri od te strani. Zato sta svojo politiko usmerile vsaj deloma po Radićevih načelih. Zato sta pri volitvah marca 1923 dobila tako večino.

Zgodilo se je še več. Videč nemajano vstrajnost hrvatskega ljudstva, je začel uvidevati del srb-skih političarjev, da bo v interesu i samega srbstva, da se to vprašanje končno reši ter so se i oni začeli približevati Radiću. Tu so pa v svoje presenečenje videli, da vrag ni tako črn, kakor jim ga je slikal Pribičević. Stopili so z Radićem v zvezo.

Današnji opozicijski blok ni namreč nič drugega, kakor posledica zmagovite ideje o ureditvi Jugoslavije izražene dne 24. novembra 1918, katere uresničenje sprečuje samo še celokupna materijalna sila, ki so jo za sebe organizirali predstavniki centralistične politične smeri.

Zakon o zaščiti države bi imel po mnenju vlastodržcev postaviti nagrobni kamen tej ideji. Je-li bilo to mnenje pravilno, bo pokazala bodočnost.

Mi smo prepričani, da se človeške misli ne da uničiti z bajoneti in zapori. Zakon o zaščiti države je bil znabiti dovolj za razbitje naših šablonskih komunistov, a še teh ni povsem uničil. Kaj šele, da bi uničil takšen resnično zdrav pokret! Misel človeška je nepremagljiva. Ovirati se jo more, uničiti pa ne. S silo tlačena tli do gotovega momenta, takrat pa razbije spono in se bliskoma razmahne v neodoljivo silo, da ruši bastilje in prevrača z bajoneti podprte vlade v prah in pepel.

To je zgodovinska resnica, katere primer so mogli tudi naši vlastodržci opaziti v polpretekli dobi. Toda oni tega ne vidiijo in ne razumejo, ker koga hoče Bog kaznovati, ga udari s slepoto!

M. Kelemina.

Kaj nam pišejo kmetje?

Iz Rogaške Slatine nam piše ubog bajtar: Gospod urednik! Prosim Vas, da objavite tudi mojih par vrstic. Mislim, da ne bodo odveč, posebno ne sedaj, ko nam razni časniki dan na dan trobijo, v kakšni nevarnosti da je država, če ne bomo 8. februarja metali svojih kroglic v njihove trebuhe.

Jaz vas vprašam, dragi kmetje: Ali ne veste za tiste stare dolgove, ki so jih napravili radikali v Srbiji pri francoski in pri angleški državi? Od teh dolgov še obresti niso plačali. Ali hočete sedaj ti, slovenski kmet in delavec, vse to plačati? Srbi ne morejo tega plačati ali pa nočejo, češ bodo že Hrvatje in Kranjci in Štajerci plačali! Če ne bomo plačali 8. februarja s kroglicami, bomo plačevali pozneje s cekini, nam bo pa želodec krulil.

Zbudi se torej, slovenski kmet in delavec, in ne ostani doma 8. februarja! Država ni v nevarnosti, ampak tista gospoda, ki živi od naših žuljev. Zakaj tudi mi ne bi imeli takih pravic kakor jih ima gospoda? Nas sleparijo kar navzkriž, zato pa

moramo mi s sleparji 8. februarja obračunati.

Tudi vam ženam in dekletom povem, da so volitve tudi za vas velikega pomena in zato dajte svojim možem in fantom 8. februarja za spomin na Stajerskem DRUGO, na Kranjskem pa ČETRTO skrinjico!

Ali se ne spominjate, ve žene in matere, koliko prošenj ste že morale napisati za svoje može in sinove, ki so bili ali pa so še pri vojakihi? Ali se spominjate, koliko vaših bridkih solz je bilo uslišanih? Ali se spominjate, koliko denarja ste zmetali za štempelne skozi okno zastonj?

Sedaj je prišel vaš čas, da obračunate z onimi, ki nimajo srca za vaše solze in za vaše trpljenje! Še vsaka žival brani svoje mlade in zato boste tudi ve povedale svojim možem in fantom, koga naj volijo 8. februarja! Povejte njim vsem, da naj se odločijo za republiko, ki nam ne bo vzela ne Boga in in Cerkve, dala nam bo pa take šole kakor jih mi hočemo.

Republikanci na Štajerskem!

Vaša škrinjica na Štajerskem
je edino le

2.

To je škrinjica

Slov. republikanske stranke
kmetov in delavcev.

Republikanci na Kranjskem!

Vaša škrinjica na Kranjskem
je edino le

4.

To je škrinjica

Slov. republikanske stranke
kmetov in delavcev.

ji vasi, Pristavi in Laščah, v kateri zadnji je imel do 100 volilcev na shodu. Posebno častno je zastopal g. Kokolj našo stranko na shodu SKS, kjer je s svojim stvarnim odgovorom pobil oba samostojnežagovornika, tako da se je shod končal ob navdušenem vzklikanju: Žvela republika, živel g. Prepeluh! Še sijajneje pa je pobil g. predsednik Kokolj naslednjo nedeljo komunističnega govornika, posebno radi laži, ki jih je kom. govornik nagromadil na osebo voditelja naše SRS. G. Kokolj je dokazal s svojim odgovorom navzočim delavcem, da je edino SRS, ki ji smemo zaupati. Tudi komunistični shod se je spremenil v manifestacijo za SRS. Spretnemu in agilnemu vodstvu g. predsednika Kokolja se je posrečilo, da je prešla večina borovniških klerikalcev, samostojnežev in komunistov v naš tabor. Zato mu ob teh uspehih svetujem, da naj se ne briga za natoleevanje, laži in smešenja, ki jih trosijo celo po časopisih naši politični nasprotniki. Dne 8. februarja bo dobil za vse to zadoščenje.

Republikanec.

Iz krške deline. Bilo nas je več kmetov skupaj. Pogovarjali smo se o volitvah. Kar izvele eden karikature »Kmet. lista« št. 3. in nas vpraša, kaj mislimo o njej. Nekateri smo se smejali, nekateri so se jezili. Vsak pa je povedal svoje mnenje o strankah, ki so namalane na listu. Čuje se pa vprašanje: Tovariši, ali ne veste, da je to skrivnica, na kateri se išče Pucelj? Vsi smo sprva ostrmeli. Da, da, pravi vprašujoči tovariš. Pucelj išče Pucelja — samo »Kmet list« je pozabil napisati pod karikature — »Kje je Pucelj?« Ugibali smo in ugibali. In marsikatera slana (červano ni soli v Sloveniji v izobilju) na račun te stranke se je zblala. Oglasi se pa Jernej iz Š. in pravi. Veste ljudje, g. minister n. r. Pucelj, čaka kmeta v mesnici z batom, da bo mlatil po njem, ako mu bo zaupal svojo kroglico. Vsi smo se od srca nasmejali in pritrtili rešitelju skrivnice. Da, to je tisti Pucelj, ki je držal štrane Pašiču, ko je zlezel in zajahtal nas kmete, glasujoč za Vidovdanske ustavo s svojim poslanci. Ali g. Pucelj misli, da smo mi kmetje tako naivni ali neumni, da ne vemo, zakaj je on, omalovažujoč vse svoje obljube in principe in pustivši agr. reformo (za katero se sedaj pred volitvami zopet ogreva) na strani, stopil v vlogo Pepetov. Samo radi ministrskega stolčka in radi poslaništva dr. Vošnjaka v Pragi, je izdal svoje volilce turškim agam in begom, katerim so se izplačevali pod njegovim ministertvom milijoni in milijoni — a za nas ubogo slovensko paro pa se ni naredilo nič koristnega. Zato obsojamo in bomo končno obsodili g. Pucelja in njegovo kliko na dan 8. februarja, ker ne bomo metali kroglice njim, ampak v ČETRTO škrinjico, t. j. SRS, katera jaše na čilem konju in v kateri vidimo mi kmetje in delavci svojo boljšo bodočnost. Zato kličemo vsem volilem: »Vremena Kranjcem bodo se zjasnila«, ako naredi vsak volilec svojo dolžnost in odda svojo kroglico v ČETRTO (4.) škrinjico. Tako bomo na

miren način in najbolj temeljito obračunali z bivšimi strankami, ki za nas ubogo delavno ljudstvo niso nič koristnega naredile. **Več kmetov.**

Ad: kaj pišejo kmetje?

Iz Žirov nad Idrijo nam poročajo: V našem mirnem kraju so volitve zbudile novo življenje. Kandidatov, ki prihajajo k nam lovit naše glasove, je kakor tepk. Mi jih hodimo prav pridno poslušati, da bi videli, kaj bodo še obljubili. Že pri zadnjih volitvah so nam obljubili toliko, da bi se mi morali valjati v samem suhem zlatu, če bi bili gospodje svoje besede držali. Letos so nam pa obljubili še več kakor zadnjič. Tako se Žirovci še nismo zlepa smejali kakor sedaj, ko smo tako lepe obljube poslušali. Motijo pa se gospodje kandidati, če mislijo, da jim še verjamemo: Mi nismo več tako prismojeni. Zato pa jih tudi volili ne bomo, ker se ne damo več vleči za nos od nikogar. Mi bomo volili tiste, ki nam niso nič obljubili, ker samo taki možje so pošteni, ki ne delajo praznih obljub, in za take može imamo republikanec. Mi bomo glasovali za republiko in za ČETRTO škrinjico, pa naj se zgodi kar se hoče. Če bi bil še Gostinčar naš kandidat, bi se držali njega, tako pa se bomo odločili za republiko in bomo glasovali za ČETRTO škrinjico.

Iz Trbovelj nam piše rudar: Pri nas teče volilni boj zelo mirno. Mi rudarji danes nismo več tisti, kakor smo bili in se vsake vrste voditeljem ne damo več prodajati. Danes so nas vsi stari voditelji zapustili in so se prodali vladni ali komurkoli. Nekaj časa so nas tolažili, da bo prišla velika revolucija, ki nam bo prinesla nebesa na zemlji. Revolucije pa ni in je menda še dolgo ne bo, nebesa na zemlji so pa dobili naši voditelji, ki so nas zapustili. Lemeža ne vidimo več, Fabjančiča tudi ne, Koren je radikal, Mlakar se je združil z nekim Murnom, Čobal pa ima svojo dobro in lepo službo. Tako smo danes zapušteni od vseh kakor ovce brez pastirja. Nam pa je to odprlo oči, da nikomur več ne verjamemo. Nas je prav mnogo, ki imamo za najbolje, da se pridružimo republikancem in da damo svoje glasove za Radiča, ki mora gotovo biti pošten človek, če je vse hrvaško kmečko in delavsko ljudstvo za njim. Za Makuca pa ne bomo glasovali, ker pravijo, da še naš državljani ni in bodo vsi glasovi izgubljeni, ki jih oddamo zanj. Mi se bomo raje pridružili Radiču in bomo zanj tudi glasovali, ker so nas vsi drugi že dovolj ogoljufali. Mi bomo glasovali za republiko in za DRUGO škrinjico, ker nočemo trpeti, da bi bili republikanski kandidati, zaprti.

Studenci pri Mariboru. Naša republikanska stvar stoji pri nas prav ugodno. Mi se zavedamo, da brez zveze s hrvaškimi kmeti in delavci ne bomo nikoli prišli do svojih pravic. Zato ne poslušamo in ne verjamemo nikomur več, kdor nas tolaži s praznimi besedami. Najbolj so pri nas agitirali komunisti in socialisti. Ko so nam pa železničarji povedali, da se ti gospodje vozijo k nam z brezplačnimi kartami, smo takoj vedeli, pri čem smo. Od takih ljudi se ne damo farbat in naj le

sami glasujejo za tiste, ki so jih najeli in plačali. Zato pa jim bomo pokazali v nedeljo fige navskriž in bomo odločno glasovali za DRUGO škrinjico, ki je za republiko. Radič

Dnevne vesti.

Zaplemba. Zadnjo številko našega lista je ljubljanska policija zaplenila in odpeljala vso naklado. Konfiskacija nas je presenetila, pa o tem kdaj pozneje. Današnja posebna izdaja je nadomestilo tudi za to tedensko redno izdajo, ker bi tisti naročniki, ki so od poštne zvez bolj oddaljeni najbrže ne prejeli do nedelje, to je do volitev. Nadalje nam je ljubljanska pošta zadržala na odlok policije tudi letak za Štajersko, dasi ni bil zaplenjen. O vsem tem se bomo že še pomenili.

Izid volitev v nedeljo naj nam zaupniki takoj po štetju v nedeljo zvečer sporoče na upravo lista brzojavno ali pa telefonično. Številka našega telefona je 119. Brzojavke naj se naslovljajo na upravo »Slov. Republikanec«, Ljubljana, Breg 12.

Tov. Jos. Kunej je bil te dni iz zapora izpuščen, v katerem je sedel po nedolžnem celih 14 dni. Oblast ni našla prav ničesar, zaradi česar bi ga mogla obtožiti in ga je morala končno izpustiti.

Se imamo slovenske duhovnike! »Slovenski Narod« je objavil dne 23. t. m. sledeče poročilo z Gorenjskega: »Ako sodimo po tem, kdo je naročen na list »Republikanec«, je naša duhovščina večinoma v republikanskem taboru. Nikjer nima ta list tako zvestih naročnikov kot po naših župniščih. Malodane vsak duhovnik ga ima, ne manjka ga pa gotovo ne tam, kjer bivajo župniki in kaplani, ki so strupeni sovražniki naše države. Namen posvečuje sredstva in po tem geslu se velika večina naših duhovnikov ravna. Vsako sredstvo je dobro, samo da se škoduje od njih tako sovraženi državi in spravi ob dobro ime vladarska hiša. Nekdaj so bili ti ljudje najudanejši monarhisti, največji sovražniki vsake drugačne državne oblike, danes so največji in najbolj vneti republikanci, dasi tega na zunanji ne kažejo preočito. Tem ljudem, ki se sedaj tako lahkomišno igrajo z ognjem, bi privoščili, da bi jih spravila k pameti — sovjetska republika! Republikanci bi napravili z njimi kratek proces, to nas uči francoska in sedaj ruska revolucija. Brzojavni drogi bi se kar šibili pod težkim bremenom. Republikanci bi namreč duhovnike enostavno obešali (podčrtal »Narod«, op. ur.).« — Po vseh znakih sodeč tega »pisma« uredništvo »Naroda« ni dobilo z Gorenjskega, ker take gorostasne oslarije tudi največji gorenjski hribovec ne bi bil mogel napisati, ampak so to traparijo pogruntali pri »Narodu« sami. Res je pač, da ima »Republikanec« tudi med gg. duhovniki nekaj zvestih naročnikov in tem gospodom vsa čast, ker uvidevajo, da gre tok časa za republiko, oni pa kot dobri in zvesti Slovenci mislijo in čutijo tako kakor misli in čuti že danes ogromna večina slovenskega ljudstva, namreč republikansko, čeprav se mnogi ljudje popolnoma brez vzroka še mnogo preveč boje svoje republikanske miselnje javno pokazati! Republikansko misleči duhovniki med Slovenci zaslužijo vso čast, in mi ne dvomimo, da bodo počasi tudi gg. duhovniki stopili javno v naše republikanske vrste. To zahteva njihov lastni interes, ker nima smisla, da bi gg. duhovniki drugače mislili kakor misli ogromna večina Slovencev. Kar se pa »obešanja« tiče, bodi pa »Narodovemu« kozletu povedano, da republikanci duhovnikov ne bodo obešali, ampak samo tiste osle, ki danes še »Narod« berejo.

Kdo je Murn? »Kmetijski list«, glasilo g. Pucelja, piše o gospodu Murnu iz Kandije dne 20. t. m. tako: »Kdo je Murn? Bil je prvo pristaš SKS. Zahajal je precej v strankino pisarno, a vsakokrat je prišel s prošnjo, naj se mu preskrbi vago-

gotovo ni podkupljen, ker je zaprt. Če bi bil pa lump, bi se tudi lahko vozil z brezplačno karto v prvem razredu. Zato bomo volili Radiča.

nov za drva in lesno kupčijo. Zateval je, da mu stranka pomaga, da bo bogatel na škodo drugih! Nikdar ni prišel s kakim predlogom, kako se naj pomaga vsem, pač pa vedno, kako se naj pomaga njemu samemu! Ker mu stranka vagonov ni mogla dati, je postal Murn s stranko nezadovoljen; iz stranke pa je izstopil, ko je sezidal novo hišo v Kandiji in mu nismo mogli dati koncesije za gostilno. »Ali meni gostilno, ali pa jaz iz SKS« — to je bil njegov ultimatum. Ker gostilne ni dobil, je šel iz stranke in iskal nove družine. Našel jo je pri Prepeluhu (ni res, op. ur.). Ker pri Prepeluhu ni dobil nosilstva liste (ker se za republikansko stvar nikdar ni brigal, ga nobena republikanska organizacija ni poznala in ga tudi ni mogla predlagati za kandidata, op. ur.), je ustanovil novo »republikansko« stranko in pri tej »stranki« (ki je v sredi votla, okoli kraja je pa nič ni), je Murn dosegel, kar je želel: On je nosilec liste. Sedaj pa naj ljudstvo pomaga Murnu do gostilne, za to se gre! Ali ne bi bilo žalostno, če se najde kak človek, ki bi nasedel takemu »gostilna-republikancu« kot je Murn? Upamo, da takih ni in da bo po 8. februarja tudi konec Murnovega »republikanstva«... Za vodstvo države je treba moz, ki pozna jo kmetске in ljudske potrebe, ce ima država take moze na krmilu, potem lahko racuna na boljso bodočnost. Zato ljudi, ki se igrajo z ljudskim blagostanjem, kakor Murn, lepo pozenite iz svojih hiš. Predno pa to storite, mu dajte še kak dober nauk, kako se dobi gostilno tudi brez nove stranke.« — Tako piše o gospodu iz Kandije Murnu »Kmetijski list«, ki ga kot svojega bivšega pristaša gotovo jako dobro pozna. Mi s svoje strani smo pa prepričani, da se na Murnove limanice zlasti na Dolenjskem prav nihče ne bo vsedel, ker ga itak cela dolenjska plat predobro pozna kot neresnega človeka, ki bi rad živel brez dela na stroške ljudstva, ampak cela Dolenjska in cela Belokrajina in vsa Kranjska bo metala svoje kroglice samo v ČETRTO škrinjico, ki so si jo postavili republikanski zaupniki sami.

Kdo plačuje za gospoda Murna iz Kandije. Gospod Murn iz Kandije, »republikanski« kandidat za pridobitev gostilne, je znan po tem, da mu denar ne gre rad izpod palca. Zato tudi ni verjetno, da bi on stroške za svojo agitacijo in za svoj listič plačeval iz svojega zepa, ampak vse plačuje zanj nekdo drugi, in sicer tisti, ki bi rad videl, da bi se številni republikanski glasovi na Dolenjskem razcepili tako, da ne bi dobil zadostnega števila glasov niti g. Prepeluh niti g. Murn, ampak da bi bil izvoljen nekdo tretji, ki sploh ni republikanec! To špekulacijo pa bodo zavedni republikanski volilci na Dolenjskem in sploh na Kranjskem preprečili tako, da bodo vrh svojih republikanskih kroglic vsi brez izjeme v ČETRTO škrinjico in se ne bodo prav nič ozirali na srčno željo g. Murna po novi gostilniški koncesiji. Če hoče g. Murn imeti gostilno, naj kakšno koncesijo kumi in pošteno plača, pa jo bo imel.

»Domoljub« je dovoljen in ni dovoljen. Zadnjič smo poročali, da je deželno sodišče v Ljubljani razveljavilo odlok policije, s katerim je bil »Domoljub« ustavljen. Temu poročilu dodajemo danes še, da je tudi višje sodišče v Ljubljani odlok deželnega sodišča potrdilo, vlada pa je s svoje strani zopet potrdila odlok policije! Tako se sedaj kregata med seboj neodvisna sodnijska oblast in od belgrajske vlade odvisna upravna oblast. Dne 8. februarja pa bo ta spor razsodilo slovensko ljud-

stvo s tem, da bo v znak protesta glasovalo kot en mož za republiko in bo metalo svoje kroglice na Kranjskem samo v ČETRTO škrinjico, na Štajerskem pa v DRUGO! To bo najboljši in najbolj pravilen odgovor! Vsi Slovenci za republiko! Republikanska škrinjica na Kranjskem je ČETRTO, na Štajerskem pa DRUGA!

Čudni ljudje. Nekaterim gospodom ni prav, da je oblast prepovedala in ustavila samo »Domoljuba«, ampak bi silno radi videli, da bi prepovedala tudi »Republikanca«. To so zlobni ljudje, ki tako mislijo. Po vsem, kar smo v zadnjih številkah poročali o razmerah na Štajerskem, je dovolj jasno, da oblast republikancem nikakor ne prizanaša, ampak jih preganja, kar jih more. Nosilec republikanske liste na Štajerskem Stefan Radić je zaprt, naš republikanski kandidat na Štajerskem g. Roman Bende je zaprt, namestnik republikanskega kandidata na Štajerskem g. Kunej je zaprt, za republikanskimi kmeti in agitatorji lažijo žandarji kot mački za tiči, po bornih kmečkih bajtah stikajo za »Republikancem« in ga plenijo, naše govornike na shodih pa nadzorujejo sami okrajni glavari in jim povsod slede za petami kot sene. Ali ni vse to dovolj? Nekaterim ljudem pa je vse to še mnogo premalo in bi nam radi vzeli še zadnje orožje, s katerim se lahko branimo, to je naš list. To ni lepo. Vsem skupaj pa bodo odgovorili 8. februarja slovenski kmetje in delavci s tem, da bodo metali svoje kroglice na Štajerskem v DRUGO, na Kranjskem pa v ČETRTO škrinjico. Enkrat bomo že prišli do svoje pravice, čeprav ne takoj. Delati je treba in ne obupati.

Naš članek »Važno za slovenske vinogradnike«, ki smo ga priobčili v zadnjem »Republikancu«, je vzbudil med vsemi vinogradniki na Kranjskem in na Štajerskem silno pozornost. Ljudje so kar zmajevali z glavami in so vpraševali, če je kaj takega mogoče in če je to res. Mi ponovno trdimo, da je vse res, kar smo napisali, kar sledi tudi iz tega,

da nam nasprotno časopisje o tej za slovenske vinogradnike tako važni zadevi trdovratno molči in ne črne niti besedice za odgovor. Svoje somišljenke in agitatorje zlasti po vinorodnih krajih pa prosimo, da naše poročilo razširijo povsod, kjer obdelujejo vinsko trto.

»Jutro« o republikanstvu. »Jutro« piše v svojem uvodniku dne 27. januarja: »Republikanstvo izgleda, da v Sloveniji ne more prijeti. Proti tej bolezni obstoji precej imunitete, ali pa so bili voditelji nezmožni. Seveda, Radića se ni volilo radi republike, ampak ker se je upalo, da on zruši Jugoslavijo, te moči pa se g. Prepeluhu ne pripisuje.« — Nam pa se zdi, da se je republikanstvo v Sloveniji že prav močno in lepo razvilo, ker je republikanstvo nekaj, kar odgovarja pravi in resnični miselnosti slovenskega človeka. Ravno tako ni res, da bi bil kdo volil Radića zaradi tega, da bi zrušil Jugoslavijo, ampak Hrvati so volili Radića zaradi tega, ker je republikanec. Tudi g. Prepeluha ne bodo volili slovenski republikanci zato, da »razbijejo« Jugoslavijo, ker je že dovolj razbita od raznih nesposobnih vlad, ampak zato, ker je republikanec.

Vsi zmagujejo! Med svetovno vojno je cesarska vojaška oblast strogo zapovedala, da ne sme nihče govoriti ali pisati o možnosti poraza avstrijske armade, ampak vsi so morali govoriti samo o zmagi. Pametnih ljudi ta zapoved seveda ni prav nič motila, da si ne bi bili mislili svoje, ker so vedeli, da je vojska zelo podobna igri, pri kateri se lahko dobi, lahko pa tudi izgubi. Svojo zapoved pa je cesarska vojaška oblast izdala zato, da bi delala med ljudmi »štimgo« in jih na ta način prepričala, da bodo res zmagali. Stari avstrijski vojaški zgled posnemajo danes naše »velike« politične stranke. Če vzameš v roke demokratsko-vladinovsko »Jutro«, ne najdeš v njem drugega kakor same zmage. Če vzameš v roke monarhističnega »Slovenca«, zopet ne najdeš v njem drugega kakor same zmage. Pametni ljudje se vsem

takim namišljenim »zmagam« samo smejejo in pravijo: Počakajmo, kaj bo prinesel 8. februar! Takrat bo zmagala namreč samo ljudska volja in nihče drugi! Mi upamo, da bo ta ljudska volja precej republikansko pobarvana! Zato pa mečite svoje kroglice na Štajerskem v DRUGO, na Kranjskem pa v ČETRTO škrinjico. Govoriti ni treba veliko, posebno o republiki ne, ker je to še vedno nevarno, ampak narediti je treba to, kar človek misli.

Dr. Korošec na begu. Voditelj Slovenske ljudske stranke dr. Korošec je doma na Štajerskem. Njegov rojstni kraj leži v lepi ravnini med Mariborom in Ptujem. Ker pa vsakega človeka najbolj poznajo tam, kjer je doma, bi bilo pričakovati, da se bo dr. Korošec politično najbolj gibal med ljudmi, ki ga najbolj poznajo, to je doma, v svoji najbližji okolici. V resnici je pa dr. Korošec po celi Sloveniji dovolj, samo doma ga ni! Tu je mogoče dvojje. Mogoče je, da se čuti dr. Korošec tam, kjer je doma, tako močnega, da sploh ne smatra več za potrebno kazati se doma, mogoče je pa tudi, da se doma ne upa več pokazati, ker ga predobro poznajo. Če sodimo po poročilih naših zaupnikov, dr. Korošec doma ni posebno politično močan, ker je ves njegov okraj popolnoma republikanski. Zato je že verjetno, da je dr. Korošec od tam, kjer je doma, zbežal, in se umaknil na Kranjsko, kjer ga ljudje ne poznajo tako dobro kakor ga poznajo doma. Toda slovenski volilci na Kranjskem bodo dali 8. februarja dr. Korošcu dober svet, naj ostane rajši lepo doma in bodo metali svoje kroglice v ČETRTO škrinjico, da bo dr. Korošec videl, da niso samo njegovi ožji rojaki republikanci, ampak da je tudi Kranjska republikanska. Kranjci imajo že svojih monarhistov dovolj doma in jih ne potrebujejo še od drugod.

Nepostavna agitacija oblastij proti SRS. Iz mnogih krajev na Štajerskem se nam poroča, da so župani uradno razglasili ljudstvu, da naše, to je 2. škrinjice na Štajerskem ne bo, ker je razveljavljena.

Ponekod so naši somišljeniki vprašali župane, zakaj to delajo in s takšno neresnico begajo ljudstvo. Nekateri župani so odgovorili na ta vprašanja s tem, da so dobili uradno od velikega župana v Mariboru nalog, to ljudstvu razglasiti. Mi ne vemo, ali je to res, ali pa so župani storili to na svojo odgovornost. Somišljeniki opozarjamo, da to ni res, ampak da bo naša škrinjica, ki je na Štajerskem DRUGA, na vsakem volišču, ker je bila naša kandidatna lista pravilno vložena in potrjena od središča. Takšne vesti imajo edino ta namen, ljudstvo pripraviti v zmeto, da bi ostalo doma in ne bi šlo na volišče, kar bi drugim vladnim in nevladnim strankam seve koristilo. Zato se ne dajte zmotiti, ampak pojdite 8. februarja vsi na volišče in pomnite, da boste našli tam drugo škrinjico, ki je republikanska. Z razširjevalci omenjenih lažnih poročil bomo pa že obračunali, ko pride čas.

»Strupene sovražnike države« imenuje »Narod« tiste slovenske duhovnike, ki so republikanci in ki so naročeni na »Republikanca«. Po »Narodu« je »strupen sovražnik države« tudi Masaryk, ki ni samo republikanec, ampak celo prezident češke republike. Tudi gospod Coolidge (reci: Kúlidž) je »strupen sovražnik države«, ker ni samo republikanec, ampak celo prezident velike ameriške zvezne republike. Sploh so vsi prezidenti in ministrski predsedniki v vseh republikah sami »strupeni sovražniki države«!

Zaplemba. Zadnje število »Republikanca« so zaplenili. Glasujte v nedeljo vsi za republiko: Na Kranjskem za ČETRTO, na Štajerskem za DRUGO škrinjico!

Občinske volitve v Ljubljani. Vlada je razpisala občinske volitve za Ljubljano. Kandidatne liste je treba vložiti do nedelje 8. februarja. Volitve bodo 18. marca.

IZDAJA LJUBLJANSKA ORGANIZACIJA SLOVENSKIH REPUBLIKANECV.

Odgovorni urednik Oskar Schiller. Tiskarna J. BLASNIKA NASL. v Ljubljani.

Za pouk in zabavo je potrebno dobro čtivo, ki je tudi veselje in kras knjižici. Za Din 5— se dobi najboljši Kellerjev roman

Regina

Za Din 15— najlepši roman srbskega pisatelja Nušića

Občinsko dete

in za Din 14— se dobi knjiga

Zeleni kader

ki opisuje življenje legijonarjev za časa svetovne vojske in razsula Avstrije — v tiskarni

J. Blasnik nasled. v Ljubljani, Breg št. 12.

Denar je poslati naprej.

Izšla je Blasnikova Velika

Pratika

za navadno leto 1925 ki ima 365 dni.

»VELIKA PRATIKA« je najstarejši slovenski kmetijski koledar, koji je bil najbolj vpoštevan že od naših pradedov. — Tudi letošnja obširna izdaja se odlikuje po bogati vsebini, zato pride prav vsaki slov. rodbini. Dobi se v vseh trgovinah po Sloveniji in stane 5 Din; kjer bi jo ne bilo dobiti, naj se naroči po dopisnici pri

J. Blasnik nasled. tiskarna in litograf. zavod Ljubljana, Breg št. 12.

Novo! Največje zanimanje Novo!

vlada za zgradbo stanovanjskih hiš v sistemu

„SEIDEL“

ker je zidanje v tem sistemu tehnično in ekonomsko dovršeno, najhitrejšje in najcenejše. Splošno pozornost vzbujajo

nosilci sistema „SEIDEL“

ki nadomeščajo lesene stropnike, železobetonske preklade itd. Natlačnejše podatke dobite pri stavbnem podjetju

Jakob Acceto, in Ing. Viktor Acceto in drug. Ljubljana, Tabor štev. 2.

Stopnjice - Seidel - ograje

Ure Zlatnina

Ščipalci Očala

Komislijsko trgovino in trgovsko agenturo

obavlja „Posredovalec“

Ljubljana, Sv. Petra, cesta št. 23.

Trboveljski premog drva koks angleški premog šlezijske brikete dobavlja ILLIRIJA Ljubljana, Kralja Petra trg 8.

Kupim: Dunajski in Ljub. Slov. Bčelo, Slov. Glasnik in vse druge knjige

HINKO SEVAR antikvariat knjigarna Ljubljana, Stari trg 34

Splošno kreditno društvo v Ljubljani

Ustanovljeno 1898

registrovana zadruga z omejeno zavezo

Aleksandrova cesta 5

Telefon št. 367

Obreštuje hranilne vloge po najugodnejši obrestni meri brez vsakga odbitka.

15letno jamstvo

najpopolnejši Stower šivalni stroj s pogreznjivim transporterjem (grabljice). Z enostavnim premikom je stroj pripravljen za štepanje, vezenje ali šivanje.

Ludovik Baraga, Ljubljana Šelenburgova ul. 6, I. nadstr.

Popolnoma varno naložite denar v Ljubljansko posojilnico Mestni trg 6

ki posluje v novopreurejenih prostorih R. Z. Z. O. Z. 8% ter jih izplačuje takoj brez odpovedi. Večje vloge z

odpovednim rokom obreštuje tudi višje po dogovoru. Posojila daje le proti popolni varnosti proti vknjižbi na hiše in posestva ter proti poroštvu. Daje tudi trgovske kredite ter sprejema cesije in inkaso faktur.

Pozor, krojač, šivilja, nešivilja!

Kaj ti koristi kroj brez pouka? Z natančnim poukom, preizkušene po vsakem modelu ga dobiš na željo ekspresno po pošti v KROJNI ŠOLI, koncesionirani od ministrstva za trgovino in obrt. Ljubljana, Židovska ulica štev. 5. Vsak mesec tečaji za krojače šivilje in nešivilje.

Če prodajate hiše,

posestva ali karkoli, javite naslov „Posredovalcu“ v Ljubljani, Sv. Petra cesta 23.